

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
ÇOCUK HAKLARI ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

8 Kasım 2023 Çarşamba

KONU

- Başkanlık Sunuşları
- Alt Komisyon Başkanı Radiye Sezer Katırcıoğlu'nun İsrail'in Gazze'ye saldırılarına ilişkin açıklaması
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yetkililerinin "Deprem Mağduru Çocuklar" konulu sunumları
- Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerinin "Deprem Mağduru Çocuklar" konulu sunumları

8 Kasım 2023 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.39

BAŞKAN: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sözlerime başlamadan önce, Meclisimizin değerli basın mensubu kardeşimizin evladının acı haberini öğrendim, ani bir kayıp; Allah’tan rahmet diliyorum, sizlere de Rabb’imden sabırlar niyaz ediyorum.

Tabii, evlat; çok zor yani konuşurken, söylerken bile yüreğimiz titriyor, Rabb’im cennetinde buluştursun inşallah. Melek olarak cennete gittiğine inanıyoruz, öyle biliyoruz ve inanıyoruz. Rabb’im böyle imtihanlarla bizleri imtihan eylesin ama Peygamber Efendimiz’in imtihanıyla imtihan olmuşsunuz. Artık herkesin evlatları en kıymetli, en değerli varlıkları; Rabb’im onlara hayırlı, uzun, sağlıklı ömürler versin.

Bugün de yine gündemimiz çocuklar. Çocuk Hakları Alt Komisyonu olarak doğal olarak daima gündemimizde çocuklarımızın üstün yararları var; bugün de çok anlamlı bir konuyla birlikteyiz. Hepimiz yine evlatlarımız üzerinden konuya baktığımızda Kahramanmaraş’ta 6 Şubatta yaşanan 2 deprem sonrası çocuklarımızın yaşadığı o hem maddi hem fiziki hem de manevi acıları, yıkımları derinlemesine incelemek, anlamak, görmek, tespit etmek ve milletin vekilleri olarak bu konuda yapabileceğimiz çözümleri Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ortaya koymak adına bir insani görevimizi aslında yerine getiriyoruz. Bu vesileyle sizlerle birlikteyiz ama deprem dedik, depremin yıkıntılarını biliyoruz, ben de sizlerle birlikte deprem bölgesinde çalışmış bir kardeşiniz olarak o yıkıntıları ve yıkıntıların etrafındaki çocukları, aileleri görünce... Otuz üç gündür Gazze’de yaşanan o bombaların altında, depremden beter hâle gelen o binaların altında kalan, canlı kalan, yaralı kalan o çocukların görüntülerini hep beraber evlerimizde ekranlardan, sosyal medyalardan izliyoruz; buna da değinmeden sözlerime başlamak istemiyorum. Otuz üç gündür, 30 bin tondan fazla, bu çocukların üzerine, ailelerin, kadınların, yaşlıları üzerinde o bombalar aralıksız bırakılıyor. Bizim çocuklarımız 6 Şubatta yüz yirmi saniye süren bir depremde o travmayı yaşadılar, Gazze’deki çocuklar otuz üç gündür her an bunu yaşıyorlar. Bir insanın görmesi ve dayanması mümkün olmayan görüntülere o çocuklar maruz kalıyorlar ve bizzat yaşıyorlar. Bu konuya değinmeden ben sözlerime başlamak istemiyorum.

Şimdi, bu konu açılınca üstat Necip Fazıl’ın bir sözü, bir dizesi aklıma geliyor. “Başım çılgınlık bir çocuk, onu nasıl avutsam?/Ne yapsam da ölümü bir saatçik unutsam?” Ne güzel söylemiş, insanlığın başı çılgınlık bir çocuk ve maalesef, kocaman kocaman süslü süslü sözleri ifade eden, büyük sözleşmelerin altına imza atan o uluslararası kuruluşların ne yazık ki çocuklara bir saatçik bile olsa ölümü unutturamadıklarını görüyoruz.

Şimdi, Birleşmiş Milletler ve diğer kurumlar bu konuda sadece sosyal medya üzerinden “tweet” atarak aslında bir fenomen gibi davranıyor ve bunların dışında da taşın altına gövdelerini bırakın ellerini bile koymadıklarını ne yazık ki müşahade ediyoruz. Yalnız şunu unutmayalım ki bu zalimliğin, zulmün sonunda kazanan mutlaka insanlık olacak, kaybedeni ise zalimler ve zalimliğe göz yuman her kesim, herkes, her kurum, kim olursa olsun onlar olacaktır ve tarih Auschwitz ve Srebrenitsa’da olduğu gibi, orada yapılan soykırımında nasıl yargılandılarsa Gazze’de de yaşanan bu acının, bu zulmün müsebbipleri muhakkak ki yargılanacak ve tüm bunların sonunda ise daha adil bir dünyanın kuruluş meşalesi bu topraklardan, Türkiye’den yanacak, buna inanıyoruz. Onun için de her birimizin görevi çok önemli, çok kıymetli ve konuya bu kadar hassas olarak yaklaştığımızı da buradan ifade etmek istiyorum.

Şimdi, otuz üç gündür Filistinli sivil ve çocuklara yönelik abluka dedik. Bakın, su yok, elektrik yok, yiyecek yok ve tuvalet yok. Deprem zamanı hepimiz yaşadık orada, tuvaletin de ne kadar önemli bir şey olduğunu biliyoruz. Böyle yaşıyorlar ve bu katliam sadece Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne değil, insan haklarının temel sözleşmesi olarak kabul edilen ve tüm devletlere emsal teşkil eden 1948 İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne ve diğerlerine, diğer sözleşmelere açıkça aykırılık teşkil etmektedir ancak İsrail yönetimi hukuk ve vicdan tanımadan bombalamaya, öldürmeye, katletmeye ve savaş suçu işlemeye devam ediyor.

Peki, zalim zalimliğini yapıyor, bu noktada bizler ne yapıyoruz? Orası çok mühim, bizler ülkemizin çıkarları için siyasetüstü bir duruşla ortak tavır sergileyebiliyor muyuz? Biliyoruz nasıl Amerikas, Almanyas, İngilteresi ve diğer ülkeler kendi çıkarlarını etkileyen bir durum söz konusu olduğunda başta Parlamentoda olmak üzere muhakkak mutabık kalabiliyorlarsa bizler de ülkece bu konuda olduğu gibi Türkiye'nin ortak paydası olan her alanda da aynı duruşu sergilemeliyiz, göstermeliyiz. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda tüm partilerimizin imzasıyla yayınlanan ortak bildiri oldukça kıymetli ve değerlidir. Bu duruşumuzdan asla taviz vermeden ve işlenen bu savaş suçunun daima karşısında dimdik durarak mücadelemizi her alanda sürdürmeliyiz. Bu mücadelemizi başarmak için gereken sermayemiz tarihimizdir, kültürümüzdür, değerlerimizdir, inancımızdır ve tüm milletimizle birlikte çocuklarımız ve gençlerimizdir. Hepimiz bu koltuklarda, çocuklarımıza daha iyi bir gelecek hazırlayabilmek ve ülkemizin refahını artırabilmek; depremlere, afetlere, savaşlara ve acılara rağmen geliştirebilmek için oturuyoruz. Bu inanç ve düşüncelerle tekrar her birinizi saygıyla selamlıyorum, "Hoş geldiniz." diyorum.

Toplantı yeter sayımız olduğunu söylemiştik, bugünkü toplantımızı açıyorum.

Değerli üyelerimiz, Bakanlığımızın değerli temsilcileri, Genel Müdürleri; bilindiği üzere, dünya genelinde en yaygın gerçekleşen ve tahrip gücü en büyük olan doğal felaketlerden biridir deprem. Deprem, başta çocuklarımız olmak üzere toplumun tüm katmanlarında hem bireysel hem de kurumsal düzeyde derin izler bırakır. 6 Şubat 2023 tarihinde yaşadığımız 2 deprem her birimizi derinden yaralamış, ülkemizin geleceği çocuklarımızda da maddi ve manevi tahripler bırakan sayısız acı ve gözyaşına sebep olmuştur. 11 ilimizi sarsan bu deprem, yetişkin bireylerde açtığı yaralar kadar çocuklarımızı da derin bir şekilde yaralamıştır. Bu milletin vekilleri olarak, yürütme erkinin sorumluluklarının yanı sıra, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında olan bizlerin de sorumluluklarının olduğunu farkındayız. Bu sorumluluk bilinciyle gerçekleştirdiğimiz 2'nci istişare toplantımızda "Deprem Mağduru Çocuklar" konulu geniş bir tema belirledik ve alt komisyon olarak öncelikle deprem sonrası mağdur olan çocuklarımız için yapılan çalışmaları araştırmak, refakatsiz kalan, ailesinden ayrı düşmüş çocuklarımız ile bunlardan engelli olarak hayatına devam etmeye çalışan çocuklarımıza verilen destekleri dinlemek, en başta eğitim hakkı olmak üzere 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de yer alan çocuğun en eksiksiz biçimde toplumla bütünleşmesi, kültürel ve ruhsal yönü dâhil bireysel gelişimini gerçekleştirmesi amacıyla devletimizce yapılan çalışmaları yerinde görmek, eksiklikleri tespit etmek, konuyu kamuoyunun dikkatine sunmak, yasama erki olarak bunu bir rapor hâline dönüştürerek üst komisyonumuzun gündemine getirmek amacıyla çalışmalarımızı derinleştirmek istiyoruz.

Alt komisyon olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yaşadığımız ve yaptığımız bu çalışmalara ek olarak 11 ilimizde yerinde inceleme yapmayı planlamaktayız. Öncesinde tabii, kurumlarımızdaki çalışmaları dinleyeceğiz, sonrasında sivil toplum örgütlerimizi dinleyeceğiz ve yerinde incelemelerimizde çocuklarımızın yanı sıra özellikle aileleriyle de bir araya geleceğiz ve orada yapılan çalışmaları hep birlikte yakından müşahade edeceğiz ve bununla ilgili bir yol haritası, bir akıl haritası oluşturmayı düşünüyoruz.

Bu kısa bilgilendirmeden sonra sözü Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz Ayşegül Yıldırım Kara'ya vermek istiyorum.

Zaman kısıtımızın olduğunu hatırlatmak istiyorum, Genel Kurul bu arada çalışıyor, mümkün olduğunca kısa bir sunum... Sonrasında soru-cevap kısmı çok kıymetli, vekillerimizin elbette ki sunumun yanı sıra soruları olacaktır, o kısma da vakit ayırmak isteriz. Mümkün olduğunca deprem bölgesinde çocuklarımızla ilgili Aile Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz neler yapmış, onları dinlemek istiyoruz.

Otuz dakika diyelim, geçmeyelim; otuz dakika da aslında uzun bir zaman dilimi. Sunumu daha kısa sürede bitirebilirseniz memnun oluruz. Zaten soru-cevap kısmında da birtakım şeyler de açıklanmış olacak diye düşünüyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm Ayşegül Hanım.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Sayın Komisyon Başkanım, sayın vekillerim, sayın katılımcılar; öncelikle, değerli basın mensubu arkadaşımızın güzel evladına Allah’tan rahmet diliyorum, sabırcemil diliyorum kendilerine, çok zor bir imtihan, Allah dayanma gücü versin. Ardından da kendimizi anlatma fırsatı verdiğiniz için sizlere çok teşekkür ediyorum.

6 Şubat depremlerinden sonra yoğun ve temposu düşmeyen bir sürecin içine girdik hep birlikte, bütün Bakanlıklarımızda olduğu gibi bizim Bakanlığımızda da tam kapsamında üzerine düşen tüm görevleri ilk andan itibaren kriz masası kurarak yaklaşık bir ay boyunca üç dört saatlik uykuyla hepimiz yerine getirmeye çalıştık. Bunun en önemli ayaklarından bir tanesi, en çok üzerine titrediğimiz grup şüphesiz çocuklardı. Deprem bölgesinde yaklaşık 4,5 milyon çocuğumuz vardı; 4,5 milyon çocuğumuzun daha sonrasında üstün yararı için bugüne kadar çalışmalarımızı titizlikle yürüttük. Öncelikle, özellikle kuruluş bakımı altında olan çocuklarımızla ilgili olarak hemen bir durum tespiti yaptık ve orada şunu gördük ki tek bir çocuğumuzun bile burnu kanamamıştı. Bu bizim için çok önemliydi; ne çocukevleri sitelerimizde ne çocukevlerinde çocuklarımızın birinde bile şükrediyoruz herhangi bir sıkıntı olmadı ve onları yaklaşık yirmi dört saat içinde deprem bölgesinden tahliye ettik. Bu bizim için büyük bir şükür vesilesiydi. Onun dışında birçok sıkıntıyla... Tabii, deprem çok büyük bir depremdi ve çok fazla sıkıntı vardı, bu manada da kriz masasında komisyonlar kurduk, kurullar oluşturduk ve çıkan akut sorunları hızlı bir şekilde, koordinasyonları da diğer kurum ve kuruluşlarla yürüterek çözmeye çalıştık.

Bu manada detayları sizlere arkadaşımız, Daire Başkanımız Kürşat Bey iletecekler. Ben sözü ona bırakmak istiyorum, teknik detaylar kendisinde.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÖKSÜZ, YETİM VE GÜNDÜZ HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM KÜRŞAT ERGÜT – Sayın Başkanım, sayın vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Vakit dar olduğu için hızlı bir şekilde sunumu gerçekleştireceğim inşallah. Ben de basın mensubu arkadaşımıza ayrıyeten başsağlığı diliyorum, Allah sabırlar versin.

Tabii, Genel Müdürlük olarak tüm Türkiye’de yaşandığı gibi bir kriz durumuyla biz de harekete geçtik; Genel Müdürümün de ifade ettiği gibi hem Bakanlıkta oluşturulan kriz grubunda sorumlu olduğumuz illerle ilgili, illere götürülmesi gereken yardımlar ve destekler, o ilin koordinasyonu ile ilgili görevleri yerine getirirken bir yandan da deprem bölgesindeki çocukların durumları, hem koruma, bakım altında olan çocukların hem de diğer çocukların durumuyla yakından ilgilenmeye başladık.

Tabii, merkezî koordinasyonu yürüten AFAD kriz merkezinde 7/24 personel görevlendirdik, depremden etkilenen tüm illerle ilgili bir genel durum tespiti yaptık, kuruluşlarımızın durumu nedir, çocuklarımızın durumu nedir diye. Daha sonra tahliye planları yapıldı ve hızlı bir şekilde güvenli

bölgelere çocuklarımızın tahliyesini gerçekleştirdik. Daha sonra sizlerin de malumunuz, hem basında yer alan haberler hem de milletimizin hassasiyeti özellikle çocuklar üzerindeydi, özellikle ailesine ulaşamayan, ailesinden ayrı düşmüş veya kimliği tespit edilemeyen çocuklarla ilgili bir hassasiyet oluştu. Biz de bununla ilgili olarak, Genel Müdürlük olarak önemli bir rol üstlendik ve bu çocuklarla ilgili bir takip sistemi kurduk. Bu amaçla birçok yönden bize ulaşmaya çalışan vatandaşlar oldu, hemen bir çağrı merkezi kurduk 7/24 hizmet vermek üzere, WhatsApp özelliği olan telefonlarla bir çağrı merkezi kurduk. Bu çağrı merkezinde de 7/24 hizmet vermeye gayret ettik.

Tabii, illerde çalışan personelimizin, deprem illerinde görev yapmak üzere görevlendirilen personelimizin nasıl hareket edeceği konusunda, vaka yönetimi konusunda nasıl davranacakları konusunda bazı kurallar yazılıdır biliyorsunuz, bunlar daha önceden belirlidir ama biz hemen bunları derleyip toparlayıp vaka yönetimiyle ilgili hususlar konusunda tüm illerimize resmî yazıyla bunları bir çerçeve içerisinde ilettik.

Yine, bölgede 364 tane özel kreş ve gündüz bakımevi, özel kuruluş vardı; bunlarla ilgili, kuruluşların tatil edilmesiyle ilgili kararları aldık.

Yine, biraz önce bahsettiğim gibi, ailelerine ulaşamayan “refakatsiz” dediğimiz yani ailesinden ayrı düşmüş veya kimlik tespiti yapılamamış çocuklarla ilgili de nasıl hareket edilmesi hususunda il müdürlüklerindeki personelimizi bilgilendirdik. 972 çocuğumuzun naklini gerçekleştirdik, diğer illerde oluşturduğumuz kontenjanlar ölçüsünde, farklı illerde güvenli kuruluşlara onların tahliyesini çok hızlı bir şekilde gerçekleştirdik ve boşalan kuruluşlarımızın sağlam olan binalarını yine deprem bölgesine yardıma giden ekipler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından kullanılması için de tahsis ettik.

“Şu anda durum ne?” dersek tabii ki burada bizim hasar alan, az hasarlı, çok hasarlı binalarımız var, çocuk kuruluşlarımız var. Bu konuda da hem ulusal hem uluslararası anlamda, çocuk söz konusu olduğu için oldukça yardım başvurusu, bağış başvurusu oldu; biz de bunları değerlendiriyoruz. Aynı zamanda da devam eden, genel bütçeden, kamu bütçesiyle yapılan çalışmalarımıza da ağırlık verdik. Bu slaytımızda da bununla ilgili bilgiler var. Şu anda Hatay ilimizde 1 kuruluşumuz bağış olarak yapılmaya başlanmış, devam etmektedir. Adıyaman’da yine 1 bağış kuruluşumuz yapılmaktadır. Kahramanmaraş ilimizde 2 kuruluşun yapılması planlanmıştır. Gaziantep ilimizde 1 bağış ve 2 kamu imkânlarıyla olmak üzere 3 kuruluşun yapım çalışmaları planlanmaktadır. Yine, Malatya’da 1, Şanlıurfa’da 1, Diyarbakır’da 1, Elâzığ’da 1, Adana’da 2, Osmaniye’de 1 olmak üzere planlamalarımız yapılmış, çalışmalar devam etmektedir.

Tabii, deprem bölgesinde oluşturulan geçici barınma merkezleri konteyner alanlarında çocuklarla ilgili birçok etkinlik alanı oluşturuldu. Zaten Türkiye Afet Müdahale Planı’nda bize ayrılan görevler doğrultusunda buralarda, psikososyal destek amacıyla hem çadır kentlerde hem konteyner kentlerde oluşturulan alanlarda çocuklar, yaşlılar, engelliler, kadınlar başta olmak üzere, önce dezavantajlı gruplar olmak üzere oradaki tüm yaşayanlara Bakanlığımızın hizmetleriyle ilgili hem bilgilendirme hem de tespit, izleme çalışmaları devam ediyor. Bu anlamda çocuk alanları, çocuk dostu alanlar, etkinlik alanları oluşturmak için de birçok sivil toplum kuruluşuyla iş birliği hâlinde çalışmalarımız devam ediyor.

Bizim yeni bir hizmet modelimiz var, “çocuk yaşam merkezi” dediğimiz gündüzlü bir çocuk kuruluşu modeli. Bu model yaklaşık bir yıldır deneniyordu ama biz bu deprem sırasında bu modeli hemen hayata geçirdik. Özellikle, iş birliği yaptığımız Suna ve İnan Kırac Vakfıyla Adıyaman ve Hatay’da 2 tane böyle konteyner şeklinde uyarlayarak çocuk yaşam merkezi açtık; Adıyaman ve Şanlıurfa illerinde de açılmak üzere, bunlarla ilgili de çalışmalar devam ediyor.

Aile odaklı hizmetlerde ne tür çalışmalar yaptık? Öncelikle, depremin olduğu ilk gün tüm koruyucu ailelerimizle ve yanlarındaki çocuklarla ilgili bilgileri almak için tek tek onlarla iletişim kurduk, tahliye olmak isteyen ailelerimize bu konuda destek verdik. Yine, tahliye konusunda özellikle bazı sivil toplum kuruluşlarından da destek aldığımızı belirtmem gerekir. Burada da yine, koruyucu ailelerle ilgili, STK'lerle, derneklerle iş birliği hâlinde tahliyeye ihtiyacı olanlara veya farklı ihtiyaçları olan ailelerimize ve çocuklarımıza ihtiyaçlarının temini konusunda destek olunmuştur.

Yine, konteyner temini konusunda ve diğer konularda hem AFAD'la koordine kurulmuş hem de diğer sivil toplum kuruluşlarından da destek alınarak çalışmalar yapılmıştır.

Tabii, biliyorsunuz, deprem sırasında koruyucu aile ve evlat edinme başvurularında müthiş bir artış oldu. Bunlarla ilgili de hem il müdürlüğünde çalışanlara hem vatandaşlara bilgi verilmeye başlandı.

Yine “sosyoekonomik destek hizmeti” dediğimiz SED hizmetiyle ailesi yanında desteklediğimiz çocuklar için de hem yeni ihtiyaç duyan vatandaşlara bu hizmetin daha hızlı yürütülmesi için hızlı bir tespit formu oluşturarak hizmetin hızlanmasını sağladık. Orada mevcut SED hizmeti alan ailelerin aldıkları süreler bitse dahi deprem nedeniyle bu sürelerin uzatılmasıyla ilgili idari kararlar alınarak uygulamaya geçildi. Yine, Hatay iline özel bu karar 2'nci defa da artırılmıştır. Şu anda deprem illerinde SED hizmetinden faydalanan 54.479 çocuk bulunmaktadır.

Yine, biraz önce bahsettiğim gibi koruyucu aile ve evlat edinme başvurularında önemli bir artış sağlandığını söylemiştim. Evlat edinme başvurusu 560 iken bugün itibarıyla sistemde 70 binden fazla evlat edinme başvurusu bulunmaktadır. Yine, koruyucu aile başvuruları deprem öncesinde 669'ken bugün 330 binin üzerine çıkmıştır. Ama tabii ki biliyorsunuz, deprem sırasında gerek insanların duygusal tutumları gerekse o yardımseverlik tutumlarıyla ilgili olarak bu sayılar çok yüksek, arttı ama kahramanlık evresi sonrasında yavaş yavaş bu sayılar düştü. Bu başvurulara baktığımızda, uygun şartları taşıyan 278 bin civarında kişiyi biz ön görüşmeye davet ettik. Bunların içerisinde 85 bin civarında, 84 binin biraz fazlası ön görüşmeye gelmiştir, daha sonra da yapılan bilgilendirme sonucunda şu anda 4.329 aile yazılı olarak resmî koruyucu aile olma başvurusunu yapmıştır. Bunlarla ilgili de süreçler slaytta da görüldü gibi devam etmektedir.

Refakatsiz, ailesine ulaşamayan çocuklarla ilgili ne yaptığımız konusunda da gerçekten Genel Müdürlük olarak orada özellikle benim görev yaptığım Daire Başkanlığı bu işin koordinasyonunda yer aldı, o yüzden anlatırken tekrar biraz heyecanlandım çünkü ilk beş ay çok yoğun bir mesai harcadık. Bununla ilgili çağrı hattından bahsetmiştim, çağrı hattımız 7/24 hizmet verdi. Daha sonra hastanelerdeki çocukların takibiyle ilgili olarak il müdürlüklerimizden orada ekipler görevlendirdik, rutin takiplerini yaptılar çünkü yaralı çocuklar veya hastaneye getirilmiş çocuklar vardı. Yine, burada refakatçi desteğine ihtiyacı olan çocuklara refakatçi desteği sağlanması için ve diğer ihtiyaçların karşılanması için de bu ekipleri görevlendirdik. Konuyla ilgili tüm paydaşlarla bir koordinasyon kurulu oluşturuldu il özel idaresinde, buradaki kurula düzenli olarak toplantılara katılarak bu koordinasyonu gerçekleştirdik; orada hem Emniyet hem Jandarma hem Sağlık Bakanlığı, AFAD gibi kurumların temsilcilerinden oluşan bu konuda özel bir komisyon kuruldu ve çalışmalarına devam etti. Tabii, hem gelen başvuruları yani il müdürlüklerimizdeki personelimizden bize aktarılan bilgileri takip etmek hem de ihbar sistemimize gelen bilgileri konsolide etmek, yanlış bilgileri elemek, bu çocukların takibini sağlıklı yapmak için hızlı bir şekilde bilgi işlem altyapımızda özel bir modül oluşturduk, hem gelen ihbarları hem de bu takip ettiğimiz çocuklarla ilgili bilgileri hem biz merkezden kontrol etme şansına kavuştuk hem de il müdürlüklerindeki arkadaşlarımız buraya güncellemelerini yaparak takibi kolaylaştırdık.

Bu süreçte TÜBİTAK'tan önemli bir destek aldık, yeni uygulanmaya başlayan DerinGÖRÜ isminde aslında yeni bir sistem olan, görüntüleri eşleştirme yöntemiyle, yapay zekâ sistemiyle çalışan bir programın kullanımını bize açtılar. Aslında programın ilk kullanıcısı olduk, o da hem bize ulaştırılan resimleri, çocuklarla ilgili bilgileri hızlı bir şekilde karşılaştırma, elimizdeki bilgilerle karşılaştırıp sonuca varma ve karşı tarafa bilgi verme konusunda elimizi güçlendirdi.

Yine, bu çalışmalarla aynı zaman içerisinde Sağlık Bakanlığı kendi bünyesindeki çocuklar ve diğer depremden etkilenmiş hastalarla ilgili vatandaşları bilgilendirmek amacıyla onlar da özel bir modül kurdular, bu modüller birbirini belli bir süre gördü, bu sayede de çocuklarla ilgili bilgi havuzunu genişletme imkânı bulduk.

Yine, vatandaşların talepleri doğrultusunda bir sorgulama ekranı oluşturduk, aynı zamanda Basın Müşavirliğimiz aracılığıyla da sıklıkla bu konuda sayıları açıklayarak kamuoyunu bilgilendirmeye gayret ettik. Yine, kimliği belirlenemeyen, kimlik tespiti yapılamayan veya ailesine ulaşamayan çocuklarla ilgili saha ziyaretleri yaptık sahadaki arkadaşlarımızı hem bilgilendirmek hem de hastanelerdeki durumu görmek için.

Yine, Adli Tıp Kurumuyla veri temini ve koordinasyon konusunda önemli çalışmalar yaptık. Çünkü bu süreçte DNA eşleşmesi yöntemi bizim için çok kolaylaştırıcı bir çalışma oldu ve Adli Tıp Kurumu da bu anlamda gerçekten bütün imkânlarıyla bize destek verdi. Zaten takibimizdeki tüm çocuklarla ilgili DNA bilgisini biz vermiş olduk. Başvuruculardan da bu konuda onları oraya yönlendirerek DNA eşleştirmesiyle de birçok çocuğu ailesiyle, yakınlarıyla birleştirmiş ve kavuşturmuş olduk.

Yine, Alo 183 birimizle de bu anlamda yakın çalıştık o dönemde. Zaten bunları anlattım, burayı hızlı geçeyim o zaman. Aynı zamanda tabii, tespiti yapılan çocuklarla ilgili ailesi ya da yakını olduklarını söyleyenlere teslimi konusunda da özel mevzuatlarımıza uygun şekilde özel bir idari talimat yayınladık. Burada kimlik tespitinin nasıl yapılacağı, belgelerin nasıl kontrol edileceği, DNA eşleşme sonucunun nasıl bekleneceği, çocukların tesliminin nasıl yapılacağı, bu bilgilerin nereye kaydedileceği gibi konular yer alıyordu, bunları da titizlikle takip ettik.

Burada da yaptığımız işlerle ilgili istatistikî bilgiler bulunuyor. 1.914 çocuğun takibini yaptık o süreç içerisinde, bu rakam gerçekten önemli bir rakam; 1.865 çocuğu ailesine kavuşturduk, aile veya yakınlarına kavuşturduk, bu da bizim için gerçekten mutluluk verici yani orada yaşadıklarımızın yanında bu bizi mutlu eden bir konuydu. Çünkü merkezde biz bile bazı çocukların ufak belirtilerinden o eşleştirme programları sayesinde ailelerine kavuştuğunu gördük.

Hâlen 3 çocuğumuz hastanede takip ediliyor, bu çocuklarımız engelli, palyatif bakıma ya da sürekli bakıma ihtiyacı olan çocuklar, taburculuk durumlarını bekliyoruz, aile yakınlarına ulaştıklarımız var. 24 çocuğumuz koruma ve bakım altına alındı, bu çocuklarımız kuruluşlarımızdan hizmet alıyor. Maalesef takip ettiğimiz çocuklardan 15'i vefat etti, 4 çocuğumuzu koruyucu aile yanına yerleştirdik, 1 çocuğumuzu evlat edindirdik. Bu 1.914 kişide de 2 tane yanlış kayıt tespit ettik, bunların da düzeltilmesini yaptık.

Yine, ihbar hattımıza da tabii ilk başta 2-3 bine yakın ihbar gelmişti ama biz bunları tekilleştirdik, aslında 1.088 çocukla ilgili ihbar geldi. Bunların 301'inin ailesine ya da yakınına ulaşıldı, ulaşamayan çocuklar içerisinde 567'sinin vefat ettiği öğrenildi. Tabii, bu MERNİS kayıtlarından ve özellikle yabancı uyruklu çocuklar da çok olduğu için Göç İdaresinden aldığımız bilgiler doğrultusunda bu teyitleri yaptık. 38 çocuğumuzun koruma altına alındığı tespit edildi. Yine, 182 çocuk da DNA işlemleri için çocukla ilgili ihbarda bulunanlar da DNA süreciyle ilgili olarak kolluğa ve Adli Tıp Kurumuna yönlendirildi.

Psikososyal destek sürecinde Bakanlık olarak ne yaptık? Bize Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak koruyucu aile hizmeti ve evlat edinme hizmetiyle ilgili başvuruların yoğun olduğunu söylemiştim, bu konuda personele yönelik eğitimler düzenledik UNICEF’le iş birliği içerisinde.

Yine, “Save the Children” isimli kuruluşla iş birliğiyle SED hizmetinden yararlananlara yönelik hizmet içi eğitimler, çocuk bakım kuruluşlarındaki personelimize yönelik hizmet içi eğitimler, psikososyal destek programı Dünya Sağlık Teşkilatıyla düzenledik. Ergenlere yönelik esenlik eğitimi ve ergenler için psikososyal destek programı uygulandı, bu programlar oluşturuldu ve uygulanmaya başlandı.

Yine, gelişimsel bozukluğu veya geriliği olan çocuklara bakım verenlere yönelik beceri eğitimi programı hazırlanarak uygulanmaya başlandı. Psikososyal destek çalışmalarında Dünya Sağlık Teşkilatıyla ortak çalışmalarımız oldu. Bu alanda çalışan uzmanlara yönelik “supervisor” çalışmalarında bulunduk.

Yine, çocuklarda mahremiyet, özellikle deprem, afet döneminde uyulması gereken hususlarla ilgili özel eğitimler de hazırlanarak sahaya paylaşılmıştır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Ne kadar sunumunuz kaldı acaba?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÖKSÜZ, YETİM VE GÜNDÜZ HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM KÜRŞAT ERGÜT – 5 slayt kaldı, hızlanabilirim biraz daha.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Genel Kurula çağırıyorlar, bir ara versek sıkıntı olur mu?

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Saat beşte bizim devir teslim var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Hızlıca geçeriz.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Saatte bir şey yok ya, ne varmış Genel Kurulda?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Yeter sayı istemişler, yeter sayıda sıkıntı var; benim de gitmem gerekiyor.

Beş dakika, on dakika bir çay molası verelim, sonra hızlandırırız olur mu?

Kapanma Saati: 16.10



İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.16

BAŞKAN: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, kaldığımız yerden devam edebiliriz, arkadaşlar gelecektir.

Daire Başkanımız...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Onlar gelene kadar ben devam edeyim isterseniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, evet, sıkıntı yok.

Sayın Genel Müdürüm, devam edelim. Beyefendi de gelir herhâlde. Önemli olan kayıtlara girmesi.

Buyurun.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Deprem bölgesinde yaptığımız çalışmalar noktasında arkadaşımızın kaldığı yerden devam...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam, Kürşat Bey de geldi, kendisine devrediyoruz.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÖKSÜZ, YETİM VE GÜNDÜZ HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM KÜRŞAT ERGÜT – Evet, psikososyal destek süreciyle devam ediyorduk.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÖKSÜZ, YETİM VE GÜNDÜZ HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM KÜRŞAT ERGÜT – Burada, tabii, çocukların izleme ve takibiyle ilgili de bir süreç başlattık. Bizim “Çocuklar Güvende Ekipleri” dediğimiz, korucu önleyici hizmet alanında faaliyet yürüten, tespit, yönlendirme ve müdahalede bulunan ekiplerimiz var. Bu ekiplere özellikle depremden etkilenen çocuklarla ilgili, bu çocukların izlenmesi, ihtiyaçların tespiti konusunda görev verildi. Sadece deprem illerinde değil, deprem illerinden göç olduğunu biliyoruz, o göç olan illeri de tespit ettik, yaklaşık 32 ilde bu konuyla ilgili yoğun bir faaliyet yürüttü ama biz 81 ilde bu talimatı vermiş olduk.

Yine, öksüz ve yetim hizmet birimlerimiz var il müdürlüklerimizde. Bu birimlerimiz tarafından da deprem sırasında ebeveyn kaybı yaşamış, öksüz, yetim kalmış çocuklarla ilgili süreçlerin takibi ve izlenmesi yapılması talimatını verdik ve bu çalışmalar devam ediyor.

Psikososyal Destek Çalışmalarında Afet Döneminde Çocuklara Yaklaşım Rehberi, Çocuk Destek, Gelişim ve Eğitim Programı, Yaşam Becerilerinin Geliştirilmesi ve Hayata Hazırlama Modülü, Çocuk ve Ergen İhtiyaçları ve Güçlü Yönleri-Travma Kapsamlı Versiyon Kılavuzu, Afet Bölgesinde Çocuk Güvenliği ve Çocuk Korumasına İlişkin Eğitim Rehberi gibi dokümanlar da bu dönemde yapılan akademik çalışmalar sonucunda üretilen dokümanlar: Bunları da sahayla paylaşıyor, bu dokümanların uygulanmasıyla ilgili de eğitimleri planlıyoruz.

Yine, deprem illerinde özellikle biraz önce bahsettiğim çocuk dostu alanlar, çocuk etkinlik alanlarıyla ilgili de yerinde ziyaretler yapıyoruz, saha ziyaretleri yapıyoruz. Bu etkinlik alanlarının etkinliğini artırmak, sayısını çoğaltmak, çocuklara yönelik faaliyetlerin çeşitliliğini artırmak için de çalışmalarımız hâlen devam ediyor. Bu süreçte Genel Müdürlük olarak daha önceden planladığımız bazı çalışmalarımız vardı. Tabii, deprem olması nedeniyle onların da gündeminde değişiklikler yaptık. Özellikle 1. Çocuk Şurası’nı düzenlemiştik nisan ayında. Bu şurada afetle ilgili özel bir komisyon

oluşturduk, orada da komisyonda yapılması gereken faaliyetler, öneriler yer aldı. Bu şûramızın raporlaması da en kısa sürede yayınlanacak. 6 tane komisyon vardı -yanlış söylemiyorum inşallah-yine...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Haziranda bu arada.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÖKSÜZ, YETİM VE GÜNDÜZ HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM KÜRŞAT ERGÜT – Pardon, hazirandaymış.

Yine, tüm ilgili kurum, kuruluşlar ve paydaşlarımızla birlikte hazırladığımız 2023-2028 Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nı yayınladık. Burada da stratejik amaç olarak afet, kriz ve acil durumlardan etkilenen çocuklara yönelik hizmetler bölümünü oluşturarak gerekli görev dağılımını yaptık. Eylem planımızın da izleme ve takip çalışmaları başlatılmış oldu; bunlar da politika belgelerinde yürütülen çalışmalardı.

Bundan sonraki slaytlarda afetten etkilenmiş illerde yapılan psikososyal destek çalışmasıyla ilgili bilgiler var; bunları tek tek söylemeyeceğim. Genel Müdürlük olarak Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz psikososyal destek çalışmalarını koordine eden genel müdürlük, onlardan aldığımız bilgiler; il il yapılan çalışmalarla ilgili istatistikler bu slaytlarda mevcut.

Biraz önce biraz bahsettiğim sivil toplumla çalışma konusunda yine çalıştığımız, Bakanlık tarafından protokolü olan öncelikle Türkiye Kızılay Derneğiyle Yetim Destek Programı etkinlik alanlarının oluşturulması konusunda iş birliği yapıyoruz. “Save the Children”, ASAM, UNICEF, Suna ve İnan Kıraç Vakfı, UNHCR, Genç Hayat, Pikolo, Türkiye Psikologlar Derneği, TARDE, Dünya Doktorları Derneği, Dünya Sağlık Teşkilatı Toplumsal Kalkınma Vakfı, belli başlı sivil toplum kuruluşları; bunlarla da hâlen çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Biz teşekkür ederiz sunum için. Sunumunuzu böldüğümüz için de kusura bakmayın.

Bu sunumların birer çıktısını vekillerimize verdik mi, var mı önünüzde? Çantaların içinde var sanırım.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Çantaların içinde hem Çocuk Hakları Strateji Belgemiz, eylem planımız hem de bu depreme yönelik olarak hazırlanmış rehberlerimizden örnekler bulunmakta.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – WhatsApp'tan da buraya gelemeyen diğer vekillerimizin de bilgilenmesi noktasında onlara da gönderirsiniz.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Onlara da son hâlini iletiriz.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sayın Başkan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sayın Vekilim, söz almak istiyorsunuz herhâlde.

Buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle iyi çalışmalar diliyorum. Ben de Filistin'de özellikle çocuklara, sivillere yönelik İsrail devlet terörünü şiddetle kınıyorum. Umarım bir an evvel bu acı son bulur ve çocuklar, siviller hayatını kaybetmezler.

Tabii, ben deprem bölgesinin milletvekiliyim, Adıyaman Milletvekiliyim. Adıyaman'da deprem sırasındaki ve sonrasındaki tablo gerçekten hepimizin vicdanlarında hâlâ diri olarak duruyor, herkes mağdur oldu ama en çok mağdur olanların başında çocuklar geliyordu. Ben, tabii, çok uzun şeye girmeyeceğim, bu konuda aslında söylenecek çok söz var, bakanlıkların yapması gereken çok iş var, Çocuk Komisyonu olarak bizim yapmamız gereken çok iş var. Birkaç hususu sormak istiyorum: Siz biraz önce sunumda tabii yaptıklarınızı anlattınız ama hayat devam ediyor deprem illerinde. Bundan sonra ne yapacaksınız? Buna ilişkin de en azından planlama nedir, nasıl olacak? Bir açıklama yaparsanız biz de memnun oluruz.

Şimdi, önce şunu sorayım: Tabii, deprem illerinde özellikle deprem sonrası basına da çok şey yansıdı. Kayıp çocuk konusunda Bakanlık olarak elinizde bir veri var mı, kaç çocuğumuz kayıp? Hastanelerdeki çocuk sayısını söylediniz. Şu anda kimsesizler mezarlığında yani annesi, babası tespit edilemeyen kaç çocuk var, buna ilişkin elinizde bir çalışma var mı, bilgi var mı? Şimdi, toplamda kaç çocuk vefat etti deprem illerinde? Kaç çocuk vefat etti, biz bunu bilmiyoruz. Ben İçişleri Bakanlığına da sordum ama bir açıklama, net bir cevap gelmedi; sizde varsa, bunu paylaşırsanız çok memnun olurum. Kaç çocuğumuz şu anda yetim kaldı? Depremzede çocuklar içinde engelli kaç çocuk kaldı? Bir de şunu sorayım: Yani şu anda konteyner kentlerde yaşam devam ediyor. Tüm illerde -Adıyaman da dâhil- konteyner kentlerde şu anda kaç çocuk yaşıyor? Yani aileleriyle birlikte yaşayanlar var veya yakınlarıyla birlikte yaşayanlar var; buna ilişkin bir veri varsa paylaşırsanız memnun olurum.

Şunu söyleyeyim Başkanım, ben bizzat tabii hem konteyner kentlerde hem de deprem ilinde yaşayan biri olarak şunu söylüyorum: Çocuklar deprem illerinde gerçekten mağdur. Sebebi de şu: Bakınız, Adıyaman'da ve tüm illerde ağır hasarlı binaların yıkım çalışmaları devam ediyor ve kurallara uyulmadan yıkımlar yapılıyor. Bu yıkımlar sırasında çevreye yayılan tozları, asbestleri önce çocuklar soluyor ve o asbestin ne kadar büyük bir illet olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. Önümüzdeki süreçte belki bir nesli kanser nedeniyle kaybedeceğiz, çok büyük bir risk var. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının aslında bu konuda da müdahil olması lazım yani “çocuğun üstün yararı” diyoruz, çocuklar deprem illerinde asbest soluyor arkadaşlar ve bu konuda sizin de müdahil olmanız, bizim de Çocuk Hakları Komisyonu olarak bu konuda ilgili kurumlarla gerekirse yazışma yapmak suretiyle tedbirlerin alınması konusunda bir duyarlılık göstermemiz lazım.

Bunun dışında, konteyner kentlerde yaşayan çocuklar... Konteyner kentlerin zeminlerine hep beyaz toprak serili, asfalt yapılan çok az sayıda konteyner kent var. Çocuklar onların üzerinde oynuyorlar, topraklı zeminde, orada da asbeste maruz kalıyorlar. Bu konuda, konteyner kentlerin özellikle fiziki koşullarının düzeltilmesi konusunda çocuğun üstün yararını da göz önünde bulundurarak yine müdahil olabiliriz. Tabii ki bu sizin Bakanlığınızın görevi değil ama madem çocuğun üstün yararını korumak temel haks, temel görevse burada da ilgili bakanlıklarla gerekli koordinasyonun sağlanması ve bu eksiklerin giderilmesi konusunda sizlere de iş düşüyor; bu konuda duyarlılık gösterirseniz çok memnun oluruz.

Başkanım, şu anda özellikle bir de şöyle bir sorun var: Konteyner kentlerde yaşam gerçekten zor, çocuklar için de çok zor. Şöyle; düşünün ki 6 metrekarelik, 7 metrekarelik bir alanda 3 çocuklu, 4 çocuklu aileler birlikte kalıyor ve akrabalar birlikte kalıyor. Çocukların istismara maruz kalma ihtimalleri çok yüksek, hatta bilmiyorum, Bakanlık bu konuda bir çalışma yaptı mı? Konteyner kentteki sosyal hizmet uzmanlarından benim haricen aldığım bilgi, bu konuda büyük riskli bir ortamın olduğunu da söylediler. Tabii, elimde bir veri yok ama sizin Bakanlık olarak bu konuda da biraz duyarlılık gösterip bunu da bir incelemeniz gerekiyor çünkü koşullar çok sıkıntılı ve bu konuda ailelerin bilinçlendirilmesi, çocukların bilinçlendirilmesinin de gündemde olması gerekiyor. Konteyner kentlerdeki koşulların ağırlığı, fiziki koşulların yetersizliği; zaten başlı başına çocuk hakları konusunda aklınıza gelen bütün alanlarda bir mağduriyet var. Tabii, ne yapılabilir? Buradaki oyun alanlarından tutun, okuma salonlarına,

kütüphanelere kadar birtakım eksik işler varsa bunların tamamlanması için de biz önyak olabiliriz, ilgili bakanlıklarla da görüşmeler yapılabilir. Eksik çok fazla tabii, şimdi bunları belki anlatmam saatler alacak ama başlıklar hâlinde şimdilik, Başkanım, müsaadeniz olursa bunları söylemiş olayım.

Ben bir deprem ili milletvekili olarak şunu söylüyorum, öneriyorum da Komisyonumuza: Siz de aslında açıklamanızda belirttiniz; gidip yerinde görmek lazım Başkanım. Bizzat gidip görürsek, oradaki yaşamı, çocukların yaşamını, insanların yaşamını görürsek belki daha somut önerilerle, somut verilerle, ilgili Bakanlığa, Hükûmete yol göstermiş oluruz, Meclisimizde çocuk haklarının korunması konusunda çıkacak yasalara öncülük yapmış oluruz. Onun için, ben, sahada ziyaretler gerçekleştirilmesini de öneriyorum.

Hepinize şimdiden teşekkür ediyorum. Aile Bakanlığı olarak da evet, deprem bölgesinde biraz önce söylediğiniz çalışmaların bazılarını biz de şahitlik ettik. O süreçte emeği geçen, katkı veren herkese de teşekkür ediyoruz.

Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederim.

Özellikle altını çizdiğiniz husus önemli, yerinde inceleme, denetleme zaten milletvekilliğinin de gereği, komisyonun da önceliği. Buradaki temel bilgileri alıp sahaya karşılaştıracacağız, ne kadarı örtüşüyor, ne kadarı örtüşmüyor, ne eksikler var zaten madde madde söylemiştim; hedefimiz de o, çok iyi bir rapor ortaya çıkartmak.

Sorulara cevap için buyurun.

Mümkün olduğunca kısa... Aslında sunumda, slaytta vardı birçoğu.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Evet, slaytta çoğu yer alıyordu. Böylelikle şunu belirtmek istiyorum: Çocuğun üstün yararı ve çocuğun iyilik hâlinin artırılması için yapılan her şey, her öneri bizim için çok kıymetli. Bu manada ben Sayın Vekilimize teşekkür ediyorum. Teker teker yapmaktansa birlikte bir şeyleri çok daha kolay yapabiliriz; hedefimiz bir, inancımız bir, amacımız bir, dolayısıyla o yolda birlikte birçok şeyi beraber daha kolay, daha hızlı, çocuğun üstün yararı düşünülerek gerçekleştirebiliriz.

Bundan sonra neler yapacağımızı sordu Sayın Vekilimiz. Bundan önce yaptığımız gibi psikososyal çalışmalarımıza, destek çalışmalarımıza devam edeceğiz. Bu noktada her geçen gün çalışmalarımızı -arkadaşımızın da söylediği gibi- çeşitlendiriyoruz; farklı şekillerde, farklı yaklaşımlarla çocukların o iyilik hâlini artırmaya çalışıyoruz. Bu noktada kendimizi geliştirme çalışmaları devam ediyor. Ne yapıyoruz? Özellikle o bölgede görev yapan personelimizi eğitmeye gayret ediyoruz. Bugün ben buradayken en az iki yerde personelimize yönelik eğitimler, onların çocuklara yaklaşımı ya da farklı yöntemler üzerinde özellikle de uluslararası kuruluşlarla birlikte ve diğer STK'lerle birlikte hazırlamış olduğumuz eğitimler devam ediyor; bunu çok önemli görüyoruz çünkü deprem bölgesinde çalışmak da hiç kolay değil. Onların da iyilik hâlini düşünerek hem çocuklarımıza hem de çalışanlarımıza yönelik geliştirme, güçlendirme faaliyetlerimiz devam ediyor.

Onun dışında, deprem bölgesinden güvenli illerimize taşıdığımız çocuklarımız vardı. Onları asıl bölgelerine taşımak gibi bir niyetimiz ve hedefimiz var. Bazı noktalarda bu geri dönüşü sağladık, Adıyaman'da da çok yakında sağlayacağız. Oradaki kuruluşlarımızdan güçlendirilmesi gerekenleri ya da ufak tadilatlarla... Aslında, kuruluşlarımız bu manada çok ciddi hasar görmediler yani orta hasar civarında olanları zaten yıkıp yeniden yapacağız inşallah. Birçoğu yıkıldı ama az hasarlı olanları güçlendiriyoruz, hatta hasar çıkmayanlar bile var, onların da ufak tefek tadilatlarını yapıp dönüşlere başladık. Bu noktada, Adıyaman'da da en kısa zamanda, iki tane kuruluşumuz var, bunların küçük

tadilatlarını yaptırıp, tefrişlerini yaptırıp tekrar çocuklarımızın -Ankara’da çocuklarımız var mesela Adıyaman’dan- dönüş aşamasına inşallah geçtik, çalışmayı nihayetlendirme safhasına doğru geliyoruz, yaklaşıyoruz, çoğu geçti.

Onun dışında, yine arkadaşımızın bahsetmiş olduğu gündüzlü yaşam merkezleri bizim yeni bir modelimiz ve çok da önemli görüyoruz bunu. Pilot uygulamalarımızı deprem bölgesine taşıdık, orada STK’lerle birlikte bunu hayata geçirdik. Bunu yaygınlaştırma amacındayız, bunun için hem STK’lerle görüşüyoruz, yine uluslararası kuruluşlarla görüşüyoruz, hem de kendi merkezî kaynaklarımızdan bunu nasıl hayata geçirebiliriz diye altyapı çalışmalarımızı yaptık. Yeni kuruluşlar içine de -işte çocukevleri siteleri- muhakkak bir gündüzlü yaşam merkezi ayrı bir şekilde koyma çalışmalarımız var, planlarımızı buna göre yapıyoruz artık, avan projelerimizi vesaire.

Onun dışında, yine, bölgedeki çocuklarımızın güçlendirilmesiyle ilgili olarak düzenli takip ettiğimiz ve SED desteği verdiğimiz çocuklarımız var. SED desteği noktasında önümüze gelen her türlü vakayı değerlendiriyoruz ve mümkün olduğu kadar ailelerin SED anlamında güçlendirilmelerini hedefliyoruz. Zaten, koruyucu ailelikle ilgili, deprem bölgesinde özellikle aile yakınlarının koruyucu aile olma durumları söz konusu. Onları muhakkak koruyucu aileliğe yani kendileri “Yeğenime bakmak istiyorum.” diyor, onun üzerine biz sistemi koruyucu ailelik üzerinden sağlıyoruz ki destek verelim. Yani, aile zaten bakacak, işte kendi yeğenine bakacak ama biz onu koruyucu aile sistemine alıyoruz ki devlet olarak da desteklemiş olalım. Bunun gibi desteklerimiz devam ediyor, bunu kısaca söyleyebilirim.

Onun dışında, asbestle ilgili olan problemde Sağlık Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla bu konuda sürekli koordinasyon kurullarımız var, toplantılarımız var, alt çalışma gruplarımız var, muhakkak orada dile getireceğim Sayın Vekilim. Buna birlikte ne yapabiliriz, nasıl bir çözüm bulabiliriz, hep birlikte bunu konuşup, buna yönelik ne yapabiliriz, inşallah bir değerlendirelim.

Onun dışında, ne demiştiniz? İstismar, taciz...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Yazılı cevap verebilirsiniz isterseniz.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KAYA – Tamam, çok teşekkür ederim.

BAŞKAN RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Onlar zaten sunumda var Sayın Vekilim.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Bir şey daha sorabilir miyim? Mesela, sizin oradaki kendi personelinizin barınma sorununa ilişkin Bakanlık olarak bir çalışmanız var mı? Çünkü onların kendi sorununu çözmeden gidip çocukların sorunlarını çözme şansları yok; öyle bir sorun da var.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KAYA – Sağlam olan kuruluşlarımızda kendi personelimiz kaldı Sayın Vekilim. Bir de konteynerler ayarlandı ve o konteynerlerde depremin ilk anlarından beri hızlı bir şekilde, önce kendi personelimizi sağlam olan kuruluşlarımızda ve konteynerlerde konuşturduk, ondan sonra onların temel ihtiyacını giderdikten sonra da...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Şu andan itibaren, mesela diyelim ki bir sosyal hizmet uzmanının Adıyaman’da evi yıkılmış, barınma sorununu çözmek için Bakanlık olarak ayrı bir çalışmanız var mı? Onu sormak istiyorum çünkü bazı bakanlıklar, mesela Sağlık Bakanlığı kendi çalışanlarına ayrı konteyner kent kurdu, Millî Eğitim mesela bazı yerlerde kendisi kurdu. Çünkü, siz de Bakanlık olarak orada istihdam ettiğiniz insanlar uygun ortamlarda yatacak, dinlenecek ki doğru hizmet verebilsin. Böyle bir çalışmanız var mı?

İkinci olarak, ben bir öneride bulunacağım. Şimdi konteyner dağıtılırken, Sayın Başkanım, belli kriterler var; işte ailesinden yakını vefat eden vesaire. Küçük çocuğu olan ailelerin de öncelikli olarak konteynerden faydalanması için bu konuda Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla bir görüşme yapıp bunu da şartlar arasına yerleştirirseniz... Çünkü anne var, küçük bebeği var ama...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Kriterler içinde olduğunu biliyorum. Ben de deprem bölgesinde çalışan birisi olarak, öncelik, belli başlı kriterleri, engellisi olan, küçüğü olan, bebekleri olan, yaşlısı olan...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Küçük çocuklara...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Hep dezavantajlı gruplar üzerinden ilerliyor zaten Sayın Vekilim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Kriterlerin başında o, Sayın Vekilim.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Yani küçük çocukları özellikle emzirme... Mesela, küçük bebekleri olan kiracılar var. Ben biliyorum Sayın Başkanım, kiracı olduğu için, kira başvurusu yaptığı için konteynerden faydalandırılmıyor ama çocuk var, anneye çocuk dışarıda kalmış. Nasıl olacak? İşte, bunlara yani mesela, çocuğu olan aileye kiracı da olsa, şartı ne olursa olsun, öncelik verilmesi, barınma sorununun çözülmesi konusunda bunlara bir avantaj...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – AFAD’la tekrar bu konuda bir görüşme yaparız ama zaten dezavantajlı...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – İşte, bunu not alırsanız... Çünkü zaman zaman bize ulaşıyorlar telefonla.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Şöyle yapalım Sayın Vekilim: Bu soruları hani AFAD’ı ilgilendiren bir konu olduğu için AFAD’a soralım, oradan bilgi alalım. Bu konu önemli.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Olur yani. Burada da çocuklar, aileler yani anneler çok mağdur, küçük çocukları olan anneler. Bir de hava soğuyor, kış geliyor, biliyorsunuz, onların sağlığını korumak da zorlaşacak anne için.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Benim bir sorum var: Şimdi, bu konteyner kentlerde aileler kalıyorlar, o ailelere eğitim veriyor muyuz? Mesela, işte, çocuk eğitimiyle ilgili ya da aile içi şiddetle ilgili ya da başka konularda yani aileyi ilgilendiren konularda, hazır orada aileler varken, bununla ilgili hazır orada bir şey varken Aile Bakanlığı olarak bir çalışmanız var mı? Muhakkak diğer genel müdürlerimize de benzer sorular soracağız ama... Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak böyle bir çalışma yapıyor musunuz?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün uhdesinde bu çalışmalar gerçekleştiriliyor. Ailelere konteyner kentlere ya da o yerele özgü ya da genel, depremden kaynaklanan, afetten kaynaklanan sorunların çözümü noktasında eğitimler düzenli olarak veriliyor. Ama Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün uhdesinde verildiği için detaylar noktasında ben daha fazla detaya girersem...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam. Soruların arasına onu da ekleyelim. Raporumuza onları da ekleriz diye düşünüyorum.

Evet, arkadaşlarımızdan başka soru yoksa diğer genel müdürlerimizi dinlemeye devam edelim.

Şimdi, depremde etkilenen okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğrenim öğrencilerinin eğitim ve öğretime devam hakkı kapsamında 11 ili kapsayan koruyucu ve destekleyici eğitim tedbirleri, okulların fiziksel durumu, yenilenme projeleri, öğrencilerin psikososyal durumu ve rehabilitasyonu hususlarında Milli Eğitim Bakanlığı bürokratlarımızdan değerli sunumlarını almak üzere, öncelikle Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünden doğal afetler ve çocuk konulu sunumlarını almak üzere Genel Müdürümüz Doçent Doktor Mustafa Otrar ve Daire Başkanımız Serpil Altuncu Varol’a sözü veriyoruz.

Sunum ne kadar olacak?

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Olabildiği kadar kısa.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Kısa, tamam, peki.

Buyurun.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Değerli Komisyon Başkanımız, muhterem milletvekillerimiz, bakanlıklarımızın değerli temsilcileri, değerli basın mensupları, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şu anda yanımızda değil ama yüreğime dokunduğu için söylemeden geçemeyeceğim, Allah rahmet eylesin diyelim, basın mensubumuzun çocuğunun kaybindan sebep.

Milli Eğitim Bakanlığı...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sözüñize geçmeden, bir yanlış anlaşılma olmasın, bugün ya da dün itibarıyla evladını kaybetmemiş, haziran ayı gibi. Ama burada çocuk hakları falan olunca onun herhâlde duygusu depreşti, benimle paylaştı, ben de sizinle paylaştım hani orada bir yanlış anlaşılma olmasın.

Tekrar başı sağ olsun.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Yine de çocuğun kaybı muhtemelen her gün...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AYŞEGÜL YILDIRIM KARA – Ama yine de çok acı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet evet, aradan ne kadar zaman geçse de bu acılar tazeliğini koruyor.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Koruyor. Her gün yaşanan şey.

Öte yandan, yine çocuklarla ilgili konuşmaya başlayacağız ama “çocukların öldüğü” diyemiyorum, bana çok insaflı bir kelime gibi gelmiyor ölmek, çocukların öldürüldüğü -daha uygun- Gazze’de...

BAŞKAN RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, en feci şekilde.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Evet, telin ediyorum. Elimle bir şeyi değiştirebilseydim onunla değiştirirdim, gücüm yetmiyor, dilimle bari bir şey yapabileyim, kalben zaten buğuz ediyoruz yani ondan öteye bir yolumuz yok. Ölenlere Allah’tan rahmet diliyorum, oradaki yarahlara acil şifalar diliyorum. Doğrusu bunun hesabını toprağın altında nasıl vereceğiz, onu da biliyorum.

Diğer taraftan, malumualiniz, depremle ilgili bir konu üzerine burada toplandık. “6 Şubat depremi” de diyemiyoruz “6 Şubat depremleri” diyoruz, Galiba dünya tarihinde bundan başka yoktur, peş peşe 2 tane deprem, 2 ayrı yıkım. Bu yıkımı da “deprem” deyince çoğunlukla fiziksel mekânlardaki yıkıntılar, görüntüler, onunla ilgili olduğu için öyle algılıyoruz ama insanların ruhlarında neyin yıkıldığını tahmin

bile etmek mümkün değil, zira bu bir travmadır. Evi yeniden yaparsınız fakat insanların ruhlarındaki çizikleri muhtemelen hayatı boyunca taşıyacıklarını bilmemiz gerekir. Bu, bizim alanda sunduğumuz hizmetler bağlamında önemli bir husustur; o yüzden böyle bir giriş yapmayı uygun gördüm. Bu bir travma... Hani burada travma ne?

Yine, bizim hizmetlerimizin nereye dokunduğunu özetleyebilmek adına birkaç hususu hızlıca sizinle paylaşmak isterim. Depremin kendisi bir travma, insan ölümle yüzleşiyor, üzerine yıkıntılar... Depremin kendisi tek başına zaten... O korku insana yeter denilecek tarzda. Bir de sekiz on saniye falan değil, çok uzun süren bir deprem oldu, üst üste 2 defa. Kayıpları oldu insanların, kimi evlatlarını, kimi ana babasını, kimi hısım akrabasını kaybetti. Ölümünün kendisi de bir travmadır; travma iki. Yetmedi, insanlar gündelik hayatlarını sürdüremez duruma düştükleri için, en azından hatırı sayılır miktarda insan göç etti; göç bir başka travmadır. Bir de insanlar iş olanaklarını yitirdiler, ekonomik anlamda zor duruma düştüler, dükkânını, tezgâhını, hani tabiri caizse ekmek teknesini kaybetti; bu anlamda yaşam koşullarının zorlaşması da bir travma. Yani deprem dediğimiz travma, aslında bileşik bir travmadır; sadece bir parçası olan, yıkıntıların arasından çıkmak şeklinde bir travma değildir; daha ağırlı, bu travma fiziksel değil -fiziksel olmakla beraber tek başına fiziksel değil- ruhsal anlamda, psikolojik anlamda derin izler bırakan ve muhtemelen silinmez izler bırakan bir travmadır.

Bu noktada, Genel Müdürlüğümüzün sunduğu hizmetler her ne kadar eğitim etkinlikleri üzerinden tanımlanıyor olsa da adından anlaşılacağı üzere “rehberlik ve psikolojik danışma” yani olayın psikolojik tarafına da ağırlık veren hizmetlerle dolu. Bunlarla ilgili ben size biraz sonra memnuniyetle bazı sayısal değerleri de takdim edeceğim ancak bu bahsini etmiş olduğumuz hizmet kapsamında nelerin yapılmış olduğuna dair bazı küçük bilgileri de sizinle paylaşmak istiyorum. Öncelikle, kimlere ulaşıldığı sorusunun cevaplanması gerekir. Biz bir kere öğrencilerimize ulaştık, okul öncesi eğitiminden başlayarak ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerimiz olmak üzere; öğretmenlerimize ulaştık, öğretmenlerimize de destekler sunduk; velilerimize ulaştık. Bir de çok fazla gözle gözükmez ama psikolojik destek sağlayan uzmanlarımıza da psikolojik destek sağladık çünkü her gün travmaya uğrayan insanlarla danışma, psikolojik görüşme etkinlikleri gerçekleştiren profesyonel hizmet elemanlarının bundan etkilenmemesi mümkün değil, onlara yönelik de ayrıyeten hizmetler sunduğumuzu söylemeliyiz. Bunları sunduk da kişiler olarak, bunları nerede sunduk? Yerinde sunduk. Yine, biraz sonra gelecek, hızlıca örgütlendik. Bu arada onu özellikle ben söylemek isterim, Millî Eğitim Bakanlığının kıymetli mensupları galiba deprem bölgesinde en hızlı organize olan ekiplerden biriydi. Diğer organizasyon ekiplerini herhangi bir şekilde incitmeden, bence belki ilkiydi. Belki sahayı düzenleme konusunda en hızlı ve en etkili hamleleri, belki sınıfı yönetme becerilerinden hareketle öğretmenlerimizden ve eğitim uzmanlarımızdan gördük diyebilirim. Katkı sağlayan bütün Bakanlık personelimize de bu noktada isimleri geçmişken müteşekkir olduğumu belirtmek isterim.

Yerinde, etkili şekilde kendilerine psikolojik destek sunduk -deprem bölgesini kastediyorum- 11 ilimizde. Ama aynı zamanda deprem sadece o bölgedekileri değil, diğer bölgelerdekileri de etkileyecek bir travmaya da dönüştü. Çünkü insanların akrabaları, depremle ilgili hassasiyet, eğitim öğretim etkinliklerinde belirli bir etki oluşturdu. Bu etkiye bağlı olarak biz depremden doğrudan etkilenmeyenlere yönelik de bazı hizmetler sunduk ki onlara da biraz sonra değineceğim. Deprem bölgesinin dışında oradan uzaklaşıp farklı illerde, yurtlarda kalanlar yani -turnak içinde- oradan göç etmek zorunda kalanlar oldu. Genel Müdürlüğümüzün sunduğu hizmetler; oradan göç eden diğer illere, 70 ile göç edenlere yönelik de destek hizmetleri sunduk.

Bunların dışında, yine, malumualinizdir, Suriye’den gelen misafirlerimiz var, çok sayıda misafirimiz var, o bölgede de yoğunlaşmış durumda. Biz, o bölgedeki göçmenlere de aynı şekilde destek sunduk. Hatta şöyle söyleyeyim: Psikolojik yardımla ilgili kılavuzlarımızın bir tanesi Arapçadır. Yani yardımlar dille ilgili herhangi bir engele takılmasın diye onlara kendi dillerinde de hizmet vermeye çalıştık; bu, önemli bir ayrıntıydı.

Son bir nokta, hani kimler? Yelpazenin genişliği anlamında bunu da söylemek isterim: Deprem bölgesinde normalde herhangi bir engeli olmayan ama depremden sonra uzuv kaybı yaşayan öğrencilerimiz oldu. Bu, depremden sonra olan bir başka husus; bu da kişisel bir travma biçimi, ek olarak bunu ayrıyeten söylememiz lazım. Enkaz altında kaldığı için herhangi bir uzvunu kaybeden öğrencilerimiz oldu. Şu anda onlara yönelik de bir hizmet sunmaya çalışıyoruz. Yani bu başlıklar neden? Çok yönlü bir hizmet sunulmaya çalışıldı. Dışarıda, depremden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen herkese psikososyal destek şemsiyesi altında hizmet vermeye başladık depremle beraber ve hâlihazırda elan da sürüyor. Biraz sonra size vereceğim rakamlar güncel olmakla beraber son rakamlar da değil, zira hâlihazırda hâlâ hizmetlerimizin etkin şekilde sürdürüldüğünü söylemek isterim.

Diğer taraftan, biz, onlara ulaşırken, bu hedef kitleye ulaşırken neler yaptık? Grup danışmaları yaptık yani grupça çalışmalar gerçekleştirildi, grup terapileri gibi düşünebiliriz bunları. Bireysel danışmalar yaptık, niyesini söyleyeceğim. Daha ağır vakalarda sağlık kuruluşlarına, psikiyatri kliniklerine sevk hizmetleri gerçekleştirdik. Eğitim ve farkındalık, bilinçli farkındalık tarzında bir faaliyet grubumuz oldu. Yayın faaliyetimiz oldu. Ben bugün özellikle yanımda getirdim, hani bu sadece şu, taşıyabildiğim bu kadar yani en az bundan 2 kat daha fazlası var. Yani sadece kıymetli basın mensuplarımız ya da milletvekillerimiz görmek isterlerse... Hani, bir örnek olsun diye söyleyeyim: Zorlayıcı Yaşam Olayları Sonrası Veli Psikoegitim Programı, bu arada bunun çıkış tarihi 2023’ün Ağustos ayı yani depremden sonra hizmetler sürüyor anlamındaydı. Yine, Depremle İlgili Psikososyal Destek, bunların hepsi de yine aynı şekilde bu kapsamda hazırlanmış olduğumuz çeşitli yayınlarımız.

Ek olarak, yayınlarla ilgili slaytlarda da geçiyor, yine biraz sonra biraz daha ayrıntısını vereceğim zamanı iyi kullanmak kaydıyla. “Rezilyans” diye bir kavramımız var, “psikolojik sağlamlık” diye sıklıkla tercüme ediliyor ancak bazı kaynaklarda onu “yılmazlık” “psikolojik dayanıklılık” gibi tercüme edenler de var. Yani bu noktada en fazla verdiğimiz hizmetlerden bir tanesi, öğrencilerimize, psikolojik sağlamlıklarını destekleyecek faaliyetler oldu.

Travmaların, bu tür travmaların şöyle ilginç bir doğası var: Genelleyemiyorsunuz yani yas reaksiyonu, söz gelimi yakınlarından birisini kaybeden bir kişinin, nasıl bir tepkiye dönüşeceği o travmanın onda, standart bir formu yok. Mesela bir öğrenciniz depresif moda girerken bir öğrenciniz manik moda girebilir. Yani biz bu durumda standart, herkese benzer bir hizmet verelim şeklinde hareket etmekte zorlanırsınız, genelleyemeyiz. Bu bizim işimizi biraz zorlaştırır ve problemi bireysel düzeye indirir. Yani her birey bunu kendi özelinde, kendisi iç dünyasında nasıl yaşıyorsa öyle yaşar. Bu durumda empati kurup onu anlamak ve ona uygun hizmet etmenizi gerektiren bir koşul oluşur. Bu nedenle bizim verdiğimiz hizmetlerin hatırı sayılır bir kısmını bireysel düzeyde, bire bir verdiğimiz söylemek isterim. Yani genelleyerek mesela, şöyle bir şey söylemem mümkün: “Biz 1 milyon çocuğa bireysel danışma hizmeti verdik.” demek aslında depremin 1 milyon farklı sonucunu ortadan kaldırmaya yönelik psikolojik bir hamlede bulunduk demektir. Bunu niye söyledim? Çok özel bir hizmet grubudur, travma veya travma sonrası stres bozukluğu zaten tek başına ağır bir tablo -biraz önce travmaların türlerini de saydım- bireylerin bunun altından kalkmaları pek mümkün değil, destek verilmesine rağmen kendilerini, “zorla” diyelim, bundan çıkarıyorlar.

Bir başka nokta da son hizmet grubumuz, iş birliği yaptık. Yine kıymetli hazırun, az önce Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızdan Değerli Genel Müdürümüz çalışmalarından bahsetti. Çeşitli uluslararası organizasyonların, kurumların -UNICEF gibi- isimleri geçmiş olabilir ya da biz söylemiş

olalım, onlarla, Sağlık Bakanlığıyla... Çünkü bazı travmalarda vaka ağır bir vakadır ve ilaç kullanımını vesaire gerektirir. Ne gibi? Panik ataklar gibi söz gelimi. Böyle durumlarda da bizim sevk hizmetleri icra etmemiz gerekir ki bunları da psikiyatri kliniklerine sevk şeklinde gerçekleştirdik.

Travmaların, deprem bölgesinin sunulan psikososyal destek hizmetlerinin çeşitli boyutları var. Bunlardan bir kısmı travmanın kendine ait hizmetler şeklinde yani deprem ve bağlı sonuçları; bir de sekonder sonuçlar var yani başlangıçta travma ama sonradan gelen -ki az önce Kıymetli Vekilimiz bununla ilgili bazı hususlardan bahsetti- sonuçlar. Mesela, depremden sonra oluşan sosyolojik kaos insanlarda bağımlılık eğilimlerini artırıcı bir etki oluşturuyor; insanlarda, özellikle fazla kayıp yaşayan, yas reaksiyonlarıyla baş edemeyen kişilerde dramatik bir durum olmakla beraber intihar eğilimleri -o yüzden psikolojik dayanıklılık önemli- artıyor; şiddet, zorbalık eğilimleri artıyor; psikiyatrik bozukluklar tetikleniyor, hele zeminde bir yatkınlığı da varsa, söz gelimi şizoit vakaların şizofreni tarzında daha şiddetli olmaları gibi, panik atak gibi, depresyon gibi, stres bozuklukları, kaygı bozuklukları gibi, obsesif kompulsif bozukluklar gibi bozukluklar çıkıyor. Şimdi, bu durumda öğrencilerimize de muhatabı olduğumuz velilere ve öğretmenlerimize de verdiğimiz hizmetlerin boyutlarının hem çeşitlilik anlamında hem derinlik anlamında, hem yatay farklılık hem dikey farklılık anlamında ne kadar zorlayıcı bir tabloyu karşımıza getirdiğini görmüş oluyoruz.

Şimdi, peki, bu yardımlar sahada nasıl icra edildi, onunla ilgili bazı sayısal değerleri vereceğim size. Öncelikle, psikolojik yardım meslekleri içerisinde Türkiye’de en fazla uzmana sahip olan psikolojik danışmanlık ve rehberlik dediğimiz bölüm mezunları yani rehber öğretmen-psikolojik danışman dediğimiz gruplardır. Şu an Millî Eğitim Bakanlığımızın çeşitli genel müdürlüklerinde toplamda 39.529 psikolojik danışman-rehber öğretmen görev yapmaktadır. Çeşitli okulların dışında, bu okullarımızın dışında 296 rehberlik araştırma merkezimiz var yani bu az önce bahsini etmiş olduğum profesyonel destek hizmetlerini sunan bu profesyonel kişiler bu kurumlarda görev yapmaktalar. Toplamda da rehberlik araştırma merkezlerinde 2.461 uzmanımız görev yapmaktadır.

Bu konuda, hemen, ilk sayısal değerleri sizlerle paylaşmış olayım. İstedığınız ayrıntıda, bu konuştuğum konularla ilgili geriye dönmemi isterseniz, memnuniyetle; ben sadece zamanı daha ekonomik kullanabilmek adına bazı temel istatistiksel göstergeleri sizlerle paylaşmayı tercih ediyorum ama dediğim gibi, arzu ederseniz bundan çok daha fazlasını paylaşabilirim.

Bir kere sahada tam sayı olarak 4.574 rehberlik uzmanımız fiilen psikososyal destek hizmetlerine katılmıştır, bunlar kayıtlı sayılar. Diğer illerden gönüllü olarak gelip katılanları saymıyorum; onları katarsak -benim kendi arkadaşlarımdan bile en az 100 kişi sayabilirim- muhtemelen 5 binin üzerinde. Sahada doğrudan psikolojik yardım konusunda uzmanlık eğitimi almış, psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümlerinden mezun olan 4.574 öğretmenimiz, rehber-psikolojik danışmanımız görev yaptı; 416 tane çadır veya birimde bu hizmeti sundular. Gittikleri yerde -ben yine çok yakinen biliyorum, 3 deprem yaşamış, Allah bir daha göstermesin, memleketi bu tür imtihanlarla sınamasın- çadırdaki uyuyamayan, uyku tulumunda açıkta yatanlar da vardı yani yere naylon serip uyuyanlar da vardı, daha sayabilirim. 416 tane çadır ve birim yani bu, çadır olur, konteyner olur, bir birim, oraya kendi imkânlarıyla kurduğu çadır bile olabilir.

Biz deprem olur olmaz, depremin hemen arkasından 39 uzmandan oluşan bir koordinasyon birimi oluşturduk. 39 uzmandan oluşan ilk psikososyal koordinasyon birimimiz oluştu. Bundan sonra bunlar yine sahaya yönelik olarak harekete geçtiler. Sahada Genel Müdürlüğümüzden 2 Daire Başkanımız, 2 saha koordinatörü ve 30 kişilik uzman bir ekip hızla sahaya yönlendirildi yani deprem bölgesine intikal ettiler. Deprem bölgesinde olan ve depremden doğrudan etkilenmeyen diğer illere yönelik de psikososyal destek eylem planları hazırlanmaya başlandı ve il müdürlüklerine gönderildiler.

Diğer taraftan -bu yayınları vesaire atıyorum- 4.267 tane psikososyal destek kiti hazırlanarak sahaya gönderildi. Bu kitlerin içerisinde çocukların özellikle hızlıca normal hayata entegrasyonunu sağlayacak ya da bu amaçla kullanılacak eğitim programlarına iştirak ederken ihtiyaç duyabilecekleri çeşitli malzemeler yer almaktaydı.

Deprem bölgesinde bilgilendirici içeriklerin yer aldığı çeşitli broşürler hazırlandı öğretmenlere, yetişkinlere ve ailelere. Toplam 1 milyon 518 bin 286 tane broşür dağıtıldı.

Deprem bölgesinde bugüne kadar -bu rakam önemli; 1 milyonu aşkın diyecektim ama ben tam sayıyı söyleyeyim, bazen sayıların küçük detayları önemli olabilir- 1 milyon 59 bin 854 öğrenciye hizmet verildi, 513.650 veliye hizmet verildi; toplarsak 1 milyon 573 bin 504 kişiye psikososyal destek hizmeti sunulmuştur. Hangi bölgede? Deprem bölgesinde. Sadece o bölgeden bahsediyorum, onun dışındakiler de var.

Bunlar yapılırken depremin dışında kalan, doğrudan depremi yaşamayan diğer bölgelerdekilere yönelik de psikososyal destek hizmetleri yaygın şekilde sürdürüldü. Bu çalışmalara 440.654 öğrenciyle bireysel görüşme, 215.094 öğrenciyle grup çalışması, 470.948 veliyle görüşme olmak üzere, toplamda 1 milyon 126 bin 696 kişiye hizmet sunuldu. Bunlar kayıtlı rakamlardır tekrar söyleyeyim, rakam bunlardan çok daha fazladır yani bana kalırsa en az bir bu kadar da kayıtlara girmeyen, belki hayatın olağan akışı içerisinde sunulan desteklerden de bahsetmemiz mümkündür.

Diğer taraftan, yine bazı önemli sayılar vereceğim. Deprem, farkındalık ihtiyacını beraberinde getirdi; diğer bölgelerimizde de malumualiniz, ihtiyaç olur olmaz, deprem fark edilir edilmez, diğer illerimizde de buna ait eğitimlere başlamamız icap etti. Zira deprem beraberinde göçü getirdi yani sadece Antalya’da mesela 20 bine yakın ilkökul öğrencisinin yer değiştirdiğini, depremden sonra Antalya iline gittiğini bir konuşma sırasında bir ilgili kişiden dinlemiş idim. Yani bu durumda Antalya’daki öğretmen “Deprem beni ilgilendirmiyor.” diyemez yani hani en azından “Bu konuda eğitim almak beni ilgilendirmiyor ya da birinci derece ilgilendirmiyor.” diyemez dolayısıyla biz oradakilere de travma sonrasındaki yaşam, zorlayıcı yaşam olayları, böyle bir durumda kalmış kişilerden gözlemlenebilecek tepkiler, değişik yaş gruplarında bu tepkilerin tür ve türlerinin neler olduğuna ait birçok eğitime zemin hazırladık, bu eğitimleri verdik. Bu eğitimlere 954.414 öğretmen katıldı, 3 milyon 425 bin 502 veli katıldı yani toplamda 4 milyon 379 bin 916 kişi bu eğitimlere katıldılar; bu aynı zamanda bir farkındalığı beraberinde getirmiş oldu. Deprem Psikoeğitim Programı 81 ilde sürdürüldü. 17 Mart 2023 tarihinde başlandı bunlara ve Deprem Psikoeğitim Programı’na 10 milyon 788 bin 182 öğrenci katılmıştır; tekrar söyleyeyim, 10 milyon 788 bin 182 öğrenci katılmıştır.

Diğer taraftan, bunlar böyle kalburüstü rakamlar; tabii, bunların detayları yani alt kırılımları, alt rakamları istenirse çok daha geniş istatistiksel göstergelere ulaşılabilir. Dediğim gibi, ben, kıymetli hazırunun değerli vakitlerini olabilecek en efektif şekilde kullanabilmek adına böyle özetleyici sayısal değerleri sizlere takdim etmiş oldum.

Bunun dışında birkaç şey daha var, onu söylemeliyim. UNICEF iş birliğiyle Travma Sonrası Grup Temelli Müdahale Programı eğitimlerine başlandı. Bu eğitimler aynı zamanda eğitimcilerin eğitimini de gerekli kıldı. 550 psikolojik danışmana, rehber öğretmene bu eğitim sunulmuş oldu. Bunlar da gittikleri, görev yaptıkları bölgelerde etrafındaki diğer öğretmenlere ve diğer PDR uzmanlarına, bu aldıkları eğitimden istifade etmeleri yönünde onlara bir eğitim hizmeti sunmuş oldu.

Son birkaç husus kaldı, müsaadenizle onları da söyleyeyim, ondan sonra sözlerimi sonlandırayım.

Deprem bölgesine yeni atamalar gerçekleşti yeni atama döneminde. Deprem bölgesine atanan öğretmenlerimize yönelik eğitim hizmetleri de sunuldu. Ben, önce, bu konuda rehberlik uzmanlarına, psikolojik danışmanlara yönelik bir husustan bahsetmek isterim. Atananların hatırı sayılır bir kısmı yeni mezun yani üniversiteden yeni mezun olmuş atanacak olanlar. Travma ağır bir vaka, deneyim

gerektiren bir vaka, yanlış yapamazsınız, bir kelime bir insanı hani döndürürken bir yoldan -kavramları tehlikeli olduğu için dikkatli kullanıyorum- bir kelime bazen birini diğer tarafa iter, o yüzden rastgelelik burada uygun bir şey değil, tecrübesizlik tahammül edilebilir bir eksiklik değil. Biz bu riskin farkında olduğumuz için, bu riski yönetmek adına, atamayı takip eden hemen ilk hafta içerisinde deprem bölgesinde görev yapacak olan ve görev yapmakta olan hem yenileri hem eskileri, bunları bir araya getirip travmayla ilgili, travmaya müdahaleyle ilgili özel bir eğitim verdik. Hatta şöyle söyleyeyim: Hatay'daki eğitime bizzat ben kendim katıldım en azından 2 ayrı ilçesinde, yaklaşık olarak toplamda bin rehberlik uzmanımızın bu konuyla ilgili eğitimlerine en azından ihtisas sahibi birisi olarak ben de doğrudan iştirak ettim. Öte yandan, sadece PDR uzmanları değil, diğer bütün uzmanları, bütün öğretmenleri de katacak olursak, yeni atanan ve orada görev yapmakta olan yaklaşık 8 bin öğretmene dönem başında bu tarzda eğitimler sunmuş olduk.

Artı, yine deprem bölgesi... “Hayat devam ediyor.” Bu cümle hiç hoşuma gitmez benim, sanki bir şeyi yadsımaya yönelik bir cümle gibi geliyor ama yine de işin gerçekliği, hayat hakikaten devam ediyor. Deprem travması yaşanırken bir yandan üniversite tercihleri de yapılıyordu, üniversite sınavları da yapılıyordu. O bölgede 4 binin üzerinde öğrenciye tercih danışmanlığı hizmeti sunduk, yine alandaki, sahadaki uzmanlarımız bu hizmeti sundular.

Son bilgiyi paylaşayım yine bir sayısal değer olarak. Dedim ya az önce, depremden herhangi bir uzvunu -organ yetmezliği hariç, onları katmadan söylüyorum- herhangi bir ekstremitesini yitiren; el, kol, ayak gibi -tıbbi alanda bu organ kaybı bazen kafa bölgesi için falan da kullanılıyor, sağlık alanına ait bir kavram, haddimi aşmayayım ama bizim kastettiğimiz, özellikle ekstremitelerini; el, kol, ayak gibi bir uzvunu yitiren kişiler- bizim tespit edebildiğimiz yaklaşık olarak 544 kişi var. Onlara, onların öğretmenlerine, onların ailelerine böyle bir durumda baş etmek zorunda kaldıkları yeni duruma ilişkin neler yapılabileceğine ait hizmetleri de yine şu anda, elan sürdürmekteyiz. Bu özet sayısal değer olarak vereceğim bilgiydi.

Konu olarak son hususumuz şudur: Sahada bütün bunları yaparken -az önce belirttiğimiz üzere- bir iş birliği içerisinde hareket ettik. Sahada çok sayıda bu hizmetlere veya benzeri hizmetlere katkı sağlamak için çabalayan çeşitli kurum, kuruluşlar, STK'ler vardı; bunlardan da ben özellikle bahsetmek isterim. Mesela, Aile Bakanlığımız, devlet kurumlarımız zaten oradaydı. Yani şunu çok net söyleyebilirim az buçuk bu konuda araştırma okumuşluğu olan birisi olarak: Çocuğa değer verme konusunda bize insan hakları dersi verecek olanların -hani veriyorlar ya, deniyorlar ya en azından- hiçbir şeyleri yok. Şu an dünyada çocuklara hizmet göndermek açısından, yönetmek açısından en iyi ülkelerden bir tanesinin biz olduğumuzu söylemeliyim. Travma konusunda deneyimlilik açısından dünyada şu anda galiba en kalabalık yetişmiş uzman grubunun bizde olduğunu söylemeliyim. Bunlar birer çıktı olarak şu anda var, bunu değerlendirmek gerekir diye düşünüyorum.

Devlet kurumlarımızın dışında, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, TARDE yani travmayla ilgili bir derneğimiz, Psikologlar Derneği, “EMDR” isimli bir derneğimiz, Eksi 25 Derneği, üniversitelerimizin özellikle rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümlerindeki hocalarımız, sahadaki birçok arkadaşımız -şu an bir arkadaşım mesela Hatay'da hâlâ devam ediyor, konteyner kentte- ve tabii, elbette Kızılay ve Yeşilay gibi STK'lerimiz sahada karşılaştığımız, bu konuda destek veren, bize de destek sağlayan STK'lerdi; onları da ismen saygıyla anmak isterim.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederim Sayın Genel Müdürlük.

Çok kısa zamanda dolu dolu, bilgilendirici, hazırladığım soruların her birinin cevabını aldığım güzel bir sunum oldu, çok teşekkür ederim.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Ben teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Arkadaşlarımızın herhâlde bir sorusu vardı.

Buyurun.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Ben de bu toplantıyı tertipleyenlere ve katılımcıların tümüne teşekkürlerimi ifade ediyorum.

Ben Değerli Genel Müdüre bir soru soracağım ama ondan önce, madem çocuk haklarıyla alakalı bir alt komisyon burada oluşturmuşuz... Çocuk haklarından bahsederken elbette ki Gazze’de 6 bine yakın ölü veya yaralı yani öldürülen, vahşi bir şekilde katledilen çocukların ölümüne seyirci kalan sözüm ona uygar dünyayı kınıyorum. Binaların altında, enkazların altında can veren bu çocuklar... Esasında, sadece can veren çocuklar değil, aynı zamanda Batı medeniyetinin de o enkazın altında yığılıp kaldığını ifade etmek isterim.

Elbette ki bizim Müslüman olarak sorumluluğumuz var. Biz sadece etten, bedenden meydana gelmemişiz; bizim bir ruhumuz var, bizim bir aklımız, kalbimiz ve nefsimiz de var, bizim manayla bir bağlantımız var ve bunun ahirette bize getireceği olumlu ve olumsuz bir netice de var çünkü Allah Kur’an-da “Müminler kardeşir...” Bir Müslüman’ın doğuda canı acıdığı, incindiği zaman batıdaki Müslüman’ın onu kendi bedeninde hissetmesi lazım. Bizim çocuklarımız sadece bizim kendi çocuk ve torunlarımız değildir, bütün Müslümanların, hatta gayrimüslimlerin çocukları da bizim evlatlarımızdır. Hiçbir Müslüman bir Yahudi çocuğunu öldüremez, biz onları bombalarla katledemeyiz; eğer katledilirlerse biz o çocukların haklarını da savunmak zorundayız çünkü Efendimiz buyurur ki: “...” (*) “Doğan her çocuk Müslüman olarak doğar.” Yani ırkı, dili, dini ne olursa olsun. O vesileyle, İslam’ın şemsiyesi gayet geniştir. Değerli Genel Müdüremün de ifade ettiği gibi, sadece elimizle, belki dilimizle ve kalbimizle bu tenfiri, nefreti ifade etmek istiyoruz ama inanın şu anda yaptıklarımızın çok çok ötesinde de yapabilecek şeylerimiz var, bu da sorumluluğumuzu ağırlaştırmaktadır. Ya devlet aklına takılıyoruz ya da farklı engellere takılarak sadece bununla yetiniyoruz.

Şunu sormak istiyorum -benim bu soruma artık kim muhatap olur bilmiyorum- Diyarbakır’a gittiğimde -Diyarbakır da bir deprem bölgesi- orada Suriyeli aileler vardı Başkanım, bu Suriyeli ailelerin söyledikleri, şikâyet ettikleri konulardan bir tanesi şu: Kayıt dışı Suriyeliler var, Hatay’da, Maraş’ta, deprem bölgelerinin tümünde ve ana baba ölmüş, çocukları meydanda kalmış, bunlardan haber yok yani Suriye’de akrabaları var, giriş yapamıyorlar; bunlarla bir şekilde irtibat sağlanabilir mi? Bana böyle bireysel anlamda ciddi bir rapor, resmî bir rapor sunulmadı ki ben bunu ifade edeyim, daha teyide muhtaç bir şey ama böyle şikâyetler var deprem bölgesinde, bunlarla ilgili neler yapabiliriz?

Bir de psikolojik ve psikososyal desteklerden bahsedildi. Biz deprem bölgesinde bu çocuklara psikolojik desteği verdiğimizde yani dinî anlamda bir şey yapabiliyor muyuz? Yani bu çocuklar neticede bir korkudan... İslamiyet’te bir ölüm korkusu var. Yani Kur’an’ın değerlerinden daha fazla ölüm öncesi ve sonrasıyla ilgilenen, onunla alakadar olan bir eğitim sistemi yok. Biz de bu noktada müftülüklerden, Diyanetten veya farklı kuruluşlardan psikolojik destekte dinî eğitimin durumu ne düzeydedir? Bunlara nasıl bir teselli vermeye çalışıyoruz?

Hepinize teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Biz teşekkür ederiz.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Ben birkaç şey söyleyebilirim müsaadenizle. Sözüünü tamamladı mı Vekilimiz? Kıymetli Vekilim...

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Bitti.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR –
Tamam.

Şöyle ki tabii, dinî anlamda Diyanet İşleri Başkanlığı uhdesinde sunulan manevi danışmanlık hizmetleri var, onu biliyorum fakat tabii, bizim Genel Müdürlüğümüzün uhdesinde ilerleyen süreç yani bu “manevi danışmanlık” dediğimiz kısmı özel olarak iletilen, yürütülen hizmetler kısmının dışında. Diğer taraftan, bu, şu anlama gelmiyor: Şimdi, insanların çeşitli stres olaylarıyla baş etmek için -psikolojide “coping” diye bir kavram var, bu önemli bir kavramdır, baş etme- kullandıkları mekanizmaların hatırı sayılır bir kısmı dinî başa çıkma mekanizmalarıdır. Yani bir insanın iç dünyasında manevi yönelimi, bir yaratıcıya teslim olma, tevekkül veya başka şekillerde ifade edilebilecek diğer duyguları ve değerleri söz konusu olduğunda, kişilerin bu tür yaşam olaylarıyla başa çıkması çok daha kolay oluyor. Bu noktada elbette doğrudan ismi bu olmasa bile kendilerine o psikolojik dayanıklılık, psikolojik sağlamlık konusunda destekler sunulurken bu manevi yönelimlerin işin içine katıldığından şüphem yok, en azından bunu söyleyebilirim.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Şunu ifade edeyim, eksik bıraktım: Ben kırk yıl imamlık yaptıktan sonra siyasete girdim. Hayatım boyunca da böyle üfürükçülere, muskacılara falan karşı olan bir insanım ama bunun perde arkası tahlil edildiğinde, araştırıldığında görülüyor ki madde bir yere kadardır, bilim bir yere kadardır yani her yeri aydınlatmıyor. Mesela büyüye, sihre, ne bileyim fal meselelerine daha fazla revaç gösterenler daha ziyade ilim tahsilleri yukarıda olan insanlar, sadece cahiller değil yani. Adam gidiyor, bir muska yazdırıyor. Adam gidiyor, bir ayet yazdırıyor, üzerinde taşıyor. Demek ki doktorun, bilim adamının telkinleri sadece onu teskin etmiyor. Yani illaki dinî ve manevi bir şeye dünyadaki her türlü insanlar, Yahudiler de Hristiyanlar da herkes buna ihtiyaç duyuyor. Yani benim analizlerime göre biz bu tarafı sanki biraz eksik bırakıyoruz.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Yani şöyle: Tabii ki Diyanet İşleri Başkanlığının bu konuda yetişmiş uzmanları, manevi danışmanlık hizmeti sunan yetişmiş personeli var, onları düşündüğümde tabii, onların adına konuşamam elbette ama sahada çok aktif olduklarını, bunu sistematik şekilde incelediklerini ve kişilere, kendilerinden destek arayan “Bu konuda bir desteğe ihtiyacım var.” diyen kişilere canhıraş ulaştıklarını ve destek sağladıklarını biliyorum. Yine, aralarında kıymetli hocalarım da var, üniversiteden arkadaşlarım da var. Yani bu konuda en azından ilgili genel müdürlüklerimizin ya da devlet kurumlarımızın sahada ihtiyaç duyan herkese cevap verecek şekilde hizmet sunduklarına dair gözlemlerimi paylaşabilirim. Onların adına elbette konuşamam ama bu gözlemleri paylaşabilirim.

Şunu da ben eklemek isterim, buna ait son husus: tabii, biz kuşu öldükten sonra kendisine başsağlığı dilemeye giden bir peygambere sahibiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Peygamberin ümmetleriyiz.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Dolayısıyla bu hassasiyet bizi... Zaten kime ulaşırsak ulaşalım, özellikle bu ölüm, yas, travma olaylarında bu duyguyla hareket etmeye iç motivasyonla bizi yönlendiren bir değer mekanizmamız var; Anadolu toprakları böyledir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederim.

Şimdi vekilimizin sorusundan sonra anlaşılan bundan sonraki toplantımızda hem Diyanet İşleri Başkanlığımızı hem de İçişleri Bakanlığımızı da dinlememiz gerektiği, onlardan bir bilgi...

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Son bir husus daha var. Bu konteynerlerde benim gidip gördüğümde kadınlarımızın ibadetlerini yerine getirmeleri noktasında büyük eksiklikler var. Yani, erkekler her türlü yerde namazın vebelerini yerine getirebilir ama kadınların durumu daha hassas olduğu için bunu da nazarıdikkate almanızda fayda vardır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Yerinde incelemelerimizi yapacağız ama öncesinde ilgili bakanlıklarımızın da temsilcilerini buraya davet etmemiz gerektiğı ortaya çıktı.

Teşekkür ederiz vekilimize.

Sayın Genel Müdürüm, çok sağ olun.

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA OTRAR – Estağfurullah.

Eserler yanımda, incelemek isteyenlere memnuniyetle takdim ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, onları vekillerimize de takdim edebiliriz, basından ilgilenenlere de verebiliriz.

Çok sağ olun, çok teşekkür ederim bilgileriniz için.

Ayrıca sorularımız olacak, onları da raporumuza eklemek için yazılı olarak... Hemen hemen hepsine cevap verildi.

Teşekkür ediyorum.

Son sunum için, İnşaat ve Emlak Genel Müdürlüğünden “Deprem Bölgesinde Eğitim Altyapısının Güçlendirilmesi” konulu sunumunu yapması için Genel Müdürümüz Sayın Özcan Duman’a söz veriyorum.

Buyurun.

İNŞAAT VE EMLAK GENEL MÜDÜRÜ ÖZCAN DUMAN – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz, değerli mesai arkadaşlarımız; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Milli Eğitim Bakanlığı İnşaat ve Emlak Genel Müdürlüğü olarak deprem bölgesinde eğitim altyapısını iyileştirmek adına yapmış olduğumuz çalışmaları hızlı bir şekilde takdim etmeye çalışacağım.

Deprem olduğu gün itibarıyla sahaya çıktık, bunlar girizgâhlarımız. Hasar tespit modüllerimizin, saha çalışması için rota planlamalarımızın akabinde tespit çalışmalarımızı bölgesel olarak en etkin şekilde kullanmaya çalıştık ve hasar tespit sonuçlarımıza ulaşmış olduk. Bizim deprem bölgesindeki 11 ilimiz için toplam eğitim bina sayımız 15.799. Bizim bu bölgede yıkılan eğitim binamızın sayısı sadece 60 ama bu 60 tanesinden aktif olarak kullandığımız sadece 39 binamız var, diğerleri müştemilat olan binalarımız. Bunları da bir sonraki sunumda... Boşaltılmış okullarımız da var; genellikle yaşları çok geç olan, ortalaması 1970-1980 olan binalarımızdan kaynaklanıyor. Toplamda 15.799 binamız içerisinde 60 tane yıkım bize binde 4'lük gibi bir zayıat istatistiğı veriyor. Burada da eğitim yapılarımızın gerçekten deprem performans analizlerindeki aslanan güvenliğı sağladığını da bir kez daha görmüş olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Yıkılan binalarımızla ilgili şöyle ufak bir istatistiki bilgi vermek istiyorum. 60 tane binamız yıkılmıştı; bunun 4 tanesi daha önceden zaten boşaltılan binalardı, diğer 56 tane binamızın 4'ü güçlendirilmiş, 52 binanın 40'ının ortalaması 8 derslikli bina olup ortalama olarak 1970 yapım yılına sahip. Bunlar 1'inci depremde yıkıldı, 2'nci depremde de 12 tane binamız yıkıldı. Bunların da derslik sayısı ortalama 3,5 ve ortalama yapım yılı da 1982'dir.

Bu bölgelerde tabii, eğitim altyapısını güçlendirirken var olan hedef kitlenin ne olduğunu öğrenmek adına da bir istatistiki verimiz var. Bu veri önemli, deprem öncesinde o bölgede 3 milyon 720 bin 114 öğrencimiz vardı, deprem sonrasında bu sayı 3 milyon 663 bin 649'a düştü; toplamda 56.465 öğrencimiz buralardan farklı yerlere nakledilmiş oldu. Allah mekânlarını cennet eylesin, burada belki kayıp öğrencilerimiz yani hayatını kaybeden öğrencilerimiz de var, bu değişimin içerisinde onlar da var.

Çizelgede 11 ilimiz var, bu 11 ilimizden 4 tanesinde öğrenci sayımızın düştüğünü, diğer illerde de artışların olduğunu görüyoruz.

Derslik sayılarımız... Deprem öncesinde bu bölgemizde 119.200 dersliğimiz vardı, deprem sonrasında bu sayı 12.119 düşerek 107.081'e düştü ve illerimizin deprem öncesi ve sonrası derslik sayıları da çizelgede, size sunmuş olduğumuz sunularda yer almakta.

Şimdi de 11 ilimize ait yaptığımız çalışmalarla ilgili bilgileri hızlı bir şekilde geçeceğim. Adana ilimizde toplam 17.750 olan deprem öncesi derslik sayımız depremden sonra 16.925'e düştü ve biz yatırım programına 1.184 tane ve toplam proje bedeli 4 milyar 279 milyon olan 107 tane projeyi katarak, gelecek sene eğitim öğretim dönemi başında bu sayımızı toplamda 18.109'a çıkartarak eğitim öğretimde depremden önceki durumdan bir tık daha üstte, daha iyi bir şekilde öğrencilerimize, eğitim camiamıza hizmet vermiş olacağız.

Depremi en çok hasar alan illerinden biri olan Adıyaman'da deprem öncesinde 6.381 dersliğimiz vardı. Deprem sonrasında 5.292'ye düşen derslik sayımız; bizim yatırım programımıza aldığımız 1.525 derslik, 125 projeye, toplam proje bedeli de 4 milyar 463 milyon olmak üzere gelecek eğitim öğretim döneminde 6.817'ye ulaşacağız. Bu arada, Adıyaman ilimiz de depremde çok ciddi hasarlar aldığı için bakım onarımda da 327 milyon lira harcama yaptık, güçlendirme için de 10 milyon liralık bir harcama yaptık.

Diyarbakır ilimiz de nispeten, diğer illerimize nazaran birazcık daha az hasar vardı. Orada da deprem öncesi 13.651 olan derslik sayımız depremden sonra 13.558'e geriledi. Biz o bölgelerde ikili eğitimden tekli eğitime geçmek için ve çağ nüfusun hızlı artışından kaynaklı olarak yatırım programımıza almış olduğumuz 2.514 derslik ve 5 milyar 834 milyonluk bir proje bedeliyle gelecek eğitim öğretim döneminde 16.072'ye ulaşan bir dersliğe kavuşmuş olacağız.

Elâzığ ilimizde bu depremde nispeten etkilenen ilçelerimiz oldu. Merkezde daha önce birçok eğitim yapısının iyileştirilmesi sağlandığı için sadece beldeler ve deprem bölgesine yakın olan ilçelerimizde hasarlar meydana gelmişti. Deprem öncesi 4.525 olan derslik sayımız deprem sonrasında 4.134'e düştü. Biz yatırım programı dâhilinde 58 proje, 801 derslik ve 2 milyarlık bir proje bedeliyle gelecek eğitim öğretim döneminde 4.935 derslik sayısına ulaşarak hizmet vereceğiz.

Gaziantep ilimizde en çok hasarı Nurdağı ve İslâhiye ilçelerimiz almakla beraber merkezde de hasar gören okullarımız vardı. Deprem öncesinde 17.233 olan derslik sayımız deprem sonrası 16.533'e geriledi. Bu bölge hem Suriyeliler hem diğer nüfusun hızlı artışından kaynaklı olarak ve ilk sunuda vermiş olduğum öğrenci sayılarında deprem bölgesinden buralara göçlerin çok fazla olmasından kaynaklı olarak gelecek eğitim öğretim dönemine yetiştirmek üzere 4.981 dersliğimizi 266 projede yatırıma aldık; toplamda da 11,5 milyar gibi bir bütçeyle 21.514 derslik sayısına Gaziantep'te ulaşmış olacağız.

Depremi en çok hasar alan illerinden biri olan Hatay'da deprem öncesinde 14.724 olan derslik sayımız depremden sonra yaklaşık 5.001 derslik azalışıyla 9.716'ya düştü. Buralarda da çok ciddi nüfus geçişleri oldu başka yerlere; hem kendi ilçelerinin içerisinde hem de il dışına geçişler oldu. Bizim yatırım programımıza aldığımız ve oradaki bazı planlamalarımız yeni afet riskli alanların, kalıcı konut alanlarının da yeni yeni çalışılıyor olmasından dolayı birinci etapta şu anda 2.905 dersliğimiz planlamamıza

aldık 228 projede, toplamda da 9 milyara yakın bir proje bedeliyle gelecek eğitim öğretim döneminde 12.621 gibi bir dersliğe ulaşacağız. Var olandan biraz az gözükse de bu birinci faz çalışmamızdı. Orada eğitim alanlarının belirlenmesi ve yeni afet riski alanlarının ilan edilmesinden sonraki süreçlerde de daha kapsamlı bir çalışma yaparak buradaki derslik açığımızı da hızlı bir şekilde gidereceğiz.

Kahramanmaraş ilimizde, depremin merkezi olan Kahramanmaraş'ta deprem öncesi 10.367 olan dersliğimiz deprem sonrasında 8.565'e geriledi, yaklaşık 2 bin derslik gibi bir azalış meydana geldi. Biz de bu süre içerisinde toplamda 2.304 derslik, 159 projeyle yaklaşık 8,5 milyarlık bir yatırım yaparak gelecek eğitim öğretim döneminde var olan dersliklerimizin yaklaşık 500 fazlası olan 10.869'a ulaştırarak inşallah, eğitim öğretim dönemine başlayacağız. Burada da bakım onarım çalışmaları kapsamında 217 milyon, güçlendirme kapsamında da 150 milyon lira harcama yapılmış oldu.

Kilis ilimizde deprem öncesinde 1.934 dersliğimiz varken deprem sonrasında 1.586 dersliğe geriledi. Yatırım programına 41 proje, 660 derslik sayısı ve 2 milyar 200 milyonluk bir proje yatırıma alınarak gelecek eğitim öğretim döneminde 2.246 derslik sayısına ulaşacağız.

Malatya ilimizde deprem öncesinde 6.177 olan derslik sayımız deprem sonrasında 5.282'ye düşmüş durumda. Biz, yatırım programımıza aldığımız 145 proje, 1.997 derslik ve yaklaşık 3,2 milyarlık bir yatırım bedeliyle 7.279 dersliğe ulaşarak eğitim öğretim hizmetlerimize devam edeceğiz.

Osmaniye'de deprem öncesinde 5.397 olan dersliğimiz deprem sonrasında 4.990 dersliğe gerilemişti. Burada da yıkılan sadece 1 tane binamız vardı. Proje sayısı 44 olup 612 derslik ilave ederek, yaklaşık 2 milyarlık bir harcama yaparak var olandan yaklaşık 200 daha fazla bir derslikle, 2024-2025 eğitim öğretim dönemine 5.602 derslikle girmeyi planlıyoruz.

Şanlıurfa ilimizde deprem öncesinde 21.061 olan derslik sayımız deprem sonrasında 20.500'e gerilemiş durumda. Burada yatırım programına aldığımız 2.556; proje bedeli yaklaşık 7,2 milyar olan 182 projemizi de bir sonraki eğitim öğretim yılı döneminde 23.056 dersliğe ulaşarak eğitim hizmetlerine devam edeceğiz.

Bu, daha önceden planladığımız, 6 Şubattan önce planlayıp daha sonra 6 Şubat depremiyle programa aldığımız işlerin yatırım planlamasıydı. Bununla beraber şu anda deprem bölgesinde 73 tane TOKİ tarafından, 4 tane de Emlak Konut tarafından yürütülen kalıcı konut bölgesi var. Bu konut bölgelerinde toplam 248 adet, 2 milyon 276 bin metrekarelik bir eğitim alanı ayrıldı. Yani bütün kalıcı konut bölgelerinde yeteri kadar eğitim alanımız ayrıldı. Biz de oradaki devam eden yatırımlara, hak sahiplerinin konutlara ulaştığında eğitim hizmetlerine de bir an önce ulaşabilmeleri için hızlı bir şekilde yatırım planlaması yaptık ve birinci fazda 100 okul planladık ve toplamda da 2.616 dersliğimizi faaliyete geçireceğiz ve böylelikle ilk etapta, ev sahibi olan kişilerin, çocuklarımızın da oralarda eğitim öğretim hayatlarına devam etmelerini sağlayacağız. Bu yatırımları yaparken tabii, genel bütçeden yatırımlar yapmakla beraber aynı zamanda hayırsever katkılarını da görmekteyiz. Bugüne kadar depremden sonra yaklaşık 30 hayırseverimizle toplam 113 projemizle ilgili protokol imzalandı; toplam 2 milyar bütçeyle, toplam 904 derslik inşa ediyoruz. Bunlardan okul sayısı olarak 63 tanesini bitirdik, 7'si devam ediyor, 43'ünde de protokoller yeni imzalandı, hızlı bir şekilde tamamlanarak 2024-2025 eğitim öğretim yılında faaliyete -bazıları ikinci döneme de yetiyecek ama en nihai olarak 2024-2025 eğitim öğretiminde- açmış olacağız.

"Eğitim Altyapısının İyileştirmesi" başlığı altındaki sunumumuzda sonuç olarak bizim, şu anda yatırıma aldığımız 1.542 tane projemiz var ve bu 1.542 projemizde 22.039 tane derslik inşa edeceğiz. Deprem zamanında bizim, azalan 12 bin dersliğimiz vardı, 12 bin dersliğin üzerine yaklaşık 10 bin derslik daha ilave ederek 22 bin derslikle süreci tamamlamış olacağız. Bunların da bize toplam maliyeti 62,5 milyar gibi devasa bir bütçeye ulaşmaktadır. Bu bağlamda, 11 ilimizde yaptığımız bakım onarım çalışmalarında da 1 milyar 439 milyonluk bakım onarım ve 660 milyonluk da güçlendirme yaptık.

Bu da oradaki bölgede yaptığımız, özellikle Hatay’da konteyner kent bölgelerinde çocuklarımızın taşıma yapmadan ve yemek ihtiyaçlarını da kendi evlerine yakın bölgelerden karşılasın diye 8 derslikli yaptığımız modüler konteyner okullarımız; bunlardan 15 tanesini tamamladık, hizmete açtık. Bir sonraki sunuda bir tane inşaatımızın bir önceki görüntüsü olduğu için yarım gözüküyor ama 15’inde hepsi tamamlandı ve hizmete açıldı. Bu binalarımız hem taşıma hem de yemek maliyetleriyle bir yılda da kendini amorti eden güzel bir hizmet oldu. Şu anda orada oluşturulan, Hatay’da özellikle toplam 211 tane konteyner kent bölgesi var. Bunlarda da öğrenci nüfusuna bağlı olarak bu sayıyı artırarak çocuklarımızın hizmeti en yakından almasını sağlayacağız.

Bizim o bölgelerde eğitim altyapımızın güçlü olduğundan bahsetmiştim. Bunun en bariz örneklerinden biri, bu son gelinen noktası, toplam 26 okulumuz, 330 dersliğimiz hâlâ başka kurum kuruluşlar tarafından kendi ihtiyaçları karşılanana kadar bizim binalarımızı kullanmakta. Bu sayı daha öncelerde 100 taneye yakın okula kadar varmaktaydı. Bazı yerlerde valiliklerimizin, Emniyet müdürlüklerimizin, Çevik Kuvvetimiz, Adalet Bakanlığına bağlı birimlerimizin birçoğu bizim eğitim yapılarımızda hizmet verdi ve birçok lojistik desteği de sağlamış oldu okullarımız.

Son olarak, bölgemizde atanan ve daha önceden de öğretmenimiz olan velilerimizin her biri bu süreç içerisinde tek tek aranarak ihtiyaçları belirlendi ve bu belirlenen ihtiyaçlar kapsamında AFAD’la beraber bir iş birliği yaparak toplamda 11.076 tane konteynerimiz öğretmenlerimize tahsis edilerek eğitim öğretim döneminde herhangi bir sorunu yaşamadan süreci tamamlamış olduk.

Arz ederim.

Teknik olunca biraz böyle hızlı gittim, kusura bakmayın.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Soru var mı vekillerimizden? Yok.

Ben teşekkür ederim.

Soruların arasında bu kırsalda yaşayan çocuklarla yani taşınmalı eğitimde olan çocuklarla ilgili süreci nasıl yönettiniz, neler yaptınız?

İNŞAAT VE EMLAK GENEL MÜDÜRÜ ÖZCAN DUMAN – O Destek Hizmetlerimizin ilgi alanı ama...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Doğru, evet, Destek Hizmetlerinin...

İNŞAAT VE EMLAK GENEL MÜDÜRÜ ÖZCAN DUMAN – ...bildiğim kadarıyla bütün öğrencilerimiz orada taşıma yoluyla taşınarak eğitim öğretim yuvalarına kavuşturulmakta. Hiçbir öğrencimiz açığa kalmadı. Bu bahsettiğimiz okullarla beraber öğrenci sayısı yeterli olan bölgelerde de biz kendi prefabrik okullarımızı kurduk, oralarda da eğitim ve öğretim hizmeti devam etmekte.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Kırsalda da yıkılan okullar üzerine onları da şey yaptınız.

İNŞAAT VE EMLAK GENEL MÜDÜRÜ ÖZCAN DUMAN – Var, evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam, peki.

Yine detaylı sorular gelecektir diğer vekillerimizden, sizlere ulaştırırız raporumuza dâhil etmek için.

Ben tüm bürokratlarımıza, genel müdürlerimize, daire başkanlarımıza, uzmanlarımıza çok teşekkür ederim. Vekillerimize de ayrıca teşekkür ederiz, Komisyonumuzun uzmanlarına da ayrıca teşekkür ederim. Basın mensubu da bizleri takip etti, onlara da teşekkür ederiz.

İnşallah, güzel bir çalışma olacak, bir rapor olacak.

Bugün böyle karışık bir toplantı oldu ama biz böyle çalışıyoruz maalesef.
Çok teşekkür ederiz, sağ olun.
Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.33

